

Samuel Schelwig

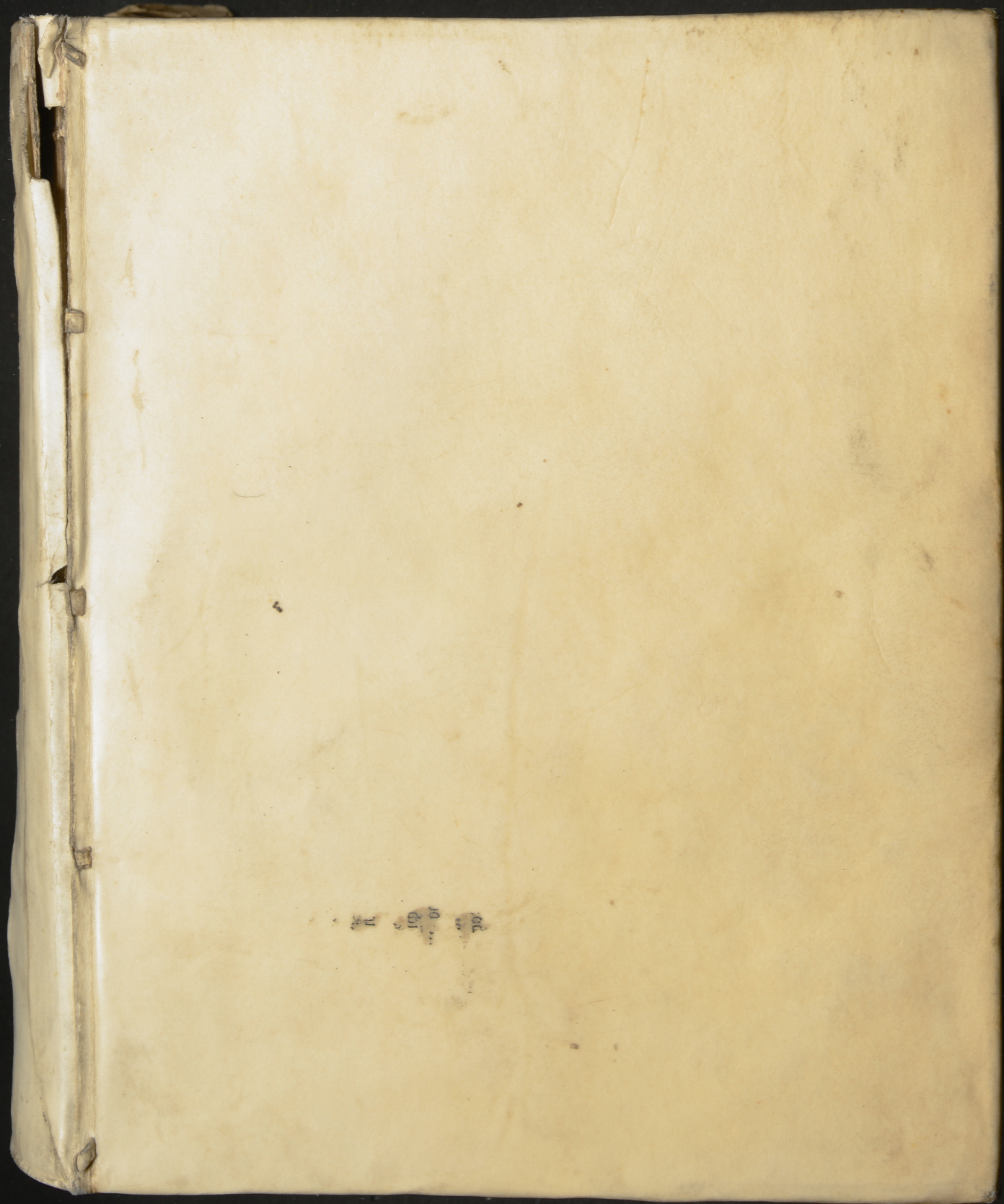
**Theses De Tempore, Ex Augustana Confessione Eiusque Apologia decerptae :
quarum collatio cum Porismatibus inde deductis, Novam Pietatis methodum ... a
primariis hisce Ecclesiae Evangelicae Symbolis longissime discedere, manifestat**

Gedani[i]: Stetini: Gedani[i]: Stetini[i]: Plenerus: Stollius, 1698

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn777761580>

Druck Freier Zugang

L.a-d 420p King

212p

104p

M.Y. 103p

64p

26p

19p

M. 210p

64p

52p

23p

16p

16p

35p (2nd)

8p

16p

121 - 140p

Fg. - 10691-27.

51. c. 6.

Contenta.

1. Litterarum Aedificationis, cum praefatione D. Spenceri.
2. D. Schlegelii Pars III. ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
3. D. Denkersmanni ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
4. D. Denkersmanni ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
5. D. Schlegelii Theses de Tempore.
6. Repetitio doctrinae de Fundamento Filii.
7. Thomae Diss. de fine Principis circa hereticos.
8. Defensio doctrinae de Fundamento salutis.
9. M. Lots Epistola pro obsequiis ad D. Thomam.
10. Eisdem Epistola ad Thomam.
11. M. Stiffelii Leditio Monitoria.
12. Eisdem Additamentum Leditiois.
13. Asiae Christianae Epistola ad Amicum.
14. Asiae 2. Könige. Poln. Kaiser von Thomae.
15. Fritini Tolmarb Unkrautmäßige Dichtung.
16. D. Mayeri ysthy ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
17. Eisdem ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
18. Hr. Frölich ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
19. D. J. A. Schmid ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
20. Vaxe ~~de~~ ~~historia~~ ~~philosophiae~~ ~~antiquitatum~~ ~~historiae~~ ~~philosophiae~~.
21. Eisdem Argumenta resurrectione ex lumine naturae obstantia.
22. D. Mayeri Epistola ad Vaxin de Secunda.
23. Vaxe Epistola Responsoria, quoad praesliminaria.
24. Eisdem Responsoria quoad vindictas.
25. Flosculi quidam ex scriptis Vaxianis.
26. D. Mayeri gratulatio Vaxio retractationem.
27. Vaxii Epistola pro Palatonia.
28. Mayeri contradictionis lites absterse.

5

THESES DE TEMPORE,
EX
AUGUSTANA
CONFESSIONE EJUS-
QUE APOLOGIA

decerptæ,
quarum collatio

cum

Porismatibus inde deductis,
Novam Pietatis methodum,
in dogmatibus & praxi,
à primariis hisce Ecclesie Evangelicæ Symbolis
longissimè discedere,
manifestat.

Has

Studioſa Juventus

Athenæi Gedanensis

à XIV. Octobris M DC XCVII usq. ad
III. Martii M. DC. XCIIIX.

in ordinariis Disputationibus excussit,

Præfide,

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & Prof. Publ. Athenæi Rectore

& ad SS: Trinit. Pastore,

GEDANI ET STETINI,

apud JOHANNEM ADAMUM PLENERUM, Bibliopolam
Stetinensem, M DC XCIIIX.

ew

Viro Summè Reverendo & Magnifico,
D O M I N O
D. JOHANNI FECHTIO,
Theologo celeberrimo, deq; Ecclesiâ
universâ longè meritissimo, Academiæ Rostochiensis
Prof. Publ. & districtus illius Superintendenti vigilantissi-
mo, Consistorii Mecklenburgici Assessori
gravissimo &c.

*Domino Fautori atq; in JESU CHRISTO
Fratri Conjunctissimo*

S. P. D.

SAMUEL SCHELGUIGIUS D.

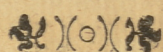

Verisima omnino & omni exceptione
majora sunt, quæ stanno Typographi
Rostochiensis XIIIX. Decembris, superio-
ri anno ad me scribebas, quòd *Pietatis*
altera pars sit rectus de DEo rehusq; diuinis sensus, si-
ne quo cultus supremi Numinis, Pietatis titulo menda-
citer superbiat & cœca superstitionis nomine dignus
sit. Neque absre addis: Ecclesiam nostram hodie di-
versis pestibus affligi: ex uno nimirum latere profanâ
credendi licentiâ, quam vel Atheismum vocare possi-
mus, vel Naturalismum, quibus se hujus seculi homines
involvunt; ex altero sanctâ superstitione, quam meri-
tò vel Pietismum appellemus, vel Fanaticismum, cui
ceteri, qui omnium maximè à mundo remoti esse videri
volunt, sint immersti. Utriusq; verò periculum eos, qui
civilibus negotiis dediti sunt, vulgò neq; indagare satis,
neq; penetrare, & cœco nonnunquam affectu in alteru-
trum ferri. Ita, inquam est, ut censes, nec quisquam
in compendio meliùs, atq; à Te factum est, hodiernam
Ecclesiæ Evangelicæ faciem depinget. Huc
unius ex noxâ & furis delapsi sumus, ut susq; deq;
habitis pristinæ concordia symbolis, pleriq; sua
)(2 tantum

tantum, & paucissimi ea, quæ Christi ac Ecclesiæ sunt, quærant: multiq; pietatem cum dispendio veritatis venentur, longè autem plures, cum veritate, ipsam etiam pietatem rideant, aut sub nomine ejus, licentiam quidvis & tandem nihil omnino credendi, invehant. Redeunt nunc eheu! & Evangelicum quoque cætum feralia tempora premunt, de quibus istud Pauli haud incommodè usurpaveris: (2. Thes. II. II, 12.) *Mittet DEUS operationem erroris, ut credant mendacio & judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati.* Quid verò nobis faciendum, qui divinâ vocatione, veluti in speculâ constituti, advertere jubemur, ne quid Ecclesiæ capiat detrimenti? Agnoscamus, contemptum Verbi & Ministerii sic, imò & gravius, haud immeritò castigari. Usque adeò nostro malo edocemur, *justum esse Dominum & justa esse judicia ejus*: Sed absit, ut complicatis manibus otiosi factorum impendentium catastrophem expectemus. Patent adhuc gratiæ fores, quas humillimâ deprecatione pulsemus, atque intereâ rem DEI in Ecclesiâ, ipsius domo, quâ fieri poterit, diligentiâ urgeamus: ut vecordia seducentium retundatur: oculis, auribus animisque seductorum meliora monstrantur: qui seducti nondum sunt, in viâ rectâ conserventur. Eò omnia tendunt, quæ hactenus pro

pro

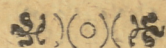
pro veritate à nobis, aut lingvâ, aut calamo gesta sunt, à Te præprimis, Vir celeberrime, qui inter orthodoxiæ assertores, non aliter atq; inter ignes Luna minores, ætate, prudentiâ, doctrinâ, meritisq; longè plurimis fulges. Dissertationes, quæ Te vel Autore, vel ad minimum Præsidente, prodierunt, sub nomine *Thesium ex universâ Theologiâ Biblicâ, Patri- sticâ, Polemicâ & Morali decerptarum*, item *de Chiliafmo subtili, de Ordine modoq; gratiæ divinæ in conversione hominis, ac de Versione B. Lutheri Germanicâ*, nec non *in Epistolam Judæ & Apocalypsin &c.* quanto zelo doctrinæ puritatem ad posteros trans- mittere coneris, abundè loquuntur. Utinam verò prælectiones etiam Novatoribus oppositæ, tantoque cum applausu, non ab iis solùm, qui præsentis inter- fuerunt, sed ab aliis etiam quàm plurimis, longè Ros- tochio dissitis, iterum iterumq; descriptæ, aliquan- do Typographi operâ toti Ecclesiæ innotescerent. Hoc sanè factò cordatos quosq; & rectè sentientes ineffabili beneficio Tibi obstringes, & nisi prorsò fal- lor, alios etiam haud paucos, qui aut veritate jam ex- ciderunt, aut ad sequiora inclinant, illos quidem ad orbitam reduces, hos verò in officio continebis. Ser- vet Te DEUS & à morbis, cum quibus, ut virtus Do- mini in infirmitate tuâ perficiatur haud rarò confi- ctari soles, diutissimè immunem præstet, ut quàm- primùm thesauro illo potiamur, Tibiq; tanti mu- neris

neris auctori gratias, ut par est, exsolvamus. Sed nec
minori desiderio tenemur Commentationis tuæ *de*
Lectiōe sacrarum literarum, in quā procul dubio
nānias Pnevmaticorū modernorū, quas Schvvenck-
feldio VVeigelioque præcinentibus didicerunt,
feliciter confundes. Jamdiu est, quòd egregium op9
veluti in carcere detinetur, atque publicam lucem
affectans, cum quadam impatientiā tenter,

Objectos caveæ valeat si frangere clathros.
Agedum dimitte captivum eidemq; licentiam ad le-
ctores ipsius cupidissimos exeundi, tandem conce-
de. Favorabilibus & inæstimabilibus rebus liber-
tas accensetur: Hanc ergo cur pulchello fœtui invi-
des, qui magno cum applausu à cordatis & rectè sen-
tientibus quibuscunq; excipietur? Meahæc, quæ
ad Te transmitto, levidensia sunt & juventuti ad Aca-
demias præparandæ proposita. Nimirum ex Augu-
stana Confessione ejusq; Apologiâ, præcipuis Eccle-
siæ Evangelicæ Symbolis, Theses excerpti, moder-
no tempore convenientes, quas propterea *Theses de*
tempore vocare placuit. Iisdem verò subjunxi Po-
rismata Novatoribus hodiernis opposita, à quorum
nominibus abstinui, cum pleraq; in Pietismo Secta-
rio, adductis eorum hypothsibus, ipsisq; etiam,
quibus usi sunt, verbis, legantur. Spero me sic obten-
turū, ut cum multi alii apertis oculis cæcutire, quàm
in solis, quod ajunt, mensâ sibi obversantia vide-
re

re & agnoscere malint; Studiosi, nullo ejusmodi præjudicio fascinati, à teneris sibi persvaderi patiantur, non de caprinâ, quam vocant, lanâ, sed de articulis fidei gravissimis, quorum epitomen libri symbolici exhibent, nunc controversiam agitari. Quandoquidem igitur lucubrationum mearum scopus proximus præcipuusq; non est, ostendere, quid verum & falsum sit; sed quid libris symbolicis conveniat, aut quid ab iis dissentiat; medium, quem dicimus, terminum, ex quo conclusiones deducuntur, non ineptè, ut opinor, ex libris Symbolicis petii. Tametsi enim Confessiones Ecclesiæ non habeamus pro principio primo & ultimo cognoscendi ipsam doctrinæ veritatem; haud tamen abs revendentur pro principio cognoscendi docentes, utrum hi doctrinam Ecclesiæ ex Scripturâ, tanquam unico & quidem independente principio, haustam, Symbolisque expressam, foveant, nec ne. Quantum verò, saltem apud nostros, lucremur, si larvam istam Novatoribus detrahamus, ne ulterius, tanquam ejusdem fidei consortes, parùm cautis imponere queant, pro eâ, quâ polles & sapientiâ & prudentiâ, Vir celeberrime, agnosces. Cæterùm limatissimo judicio tuo, quæ scripsi, subjicio, Deumq; ex animo veneror, ut Te Ecclesiæ decori & præsidio quàm diutissimè sanum & incolumem esse jubeat. Vale mihiq;, cultori virtutum tuarum, fave. Scribebam Gedani d. 30 Martii M. DC. XCVIII, Concil.

Concil. Constantinopol. V. Anathem. II.

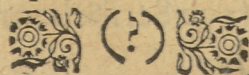
Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychem, cum impiis eorum confortibus & alios omnes hæreticos, qui condemnati sunt ab Ecclesiâ, ET EOS, QUI SIMILIA PRÆDICTIS HÆRETICIS SAPIUNT, & in suâ impietate permanserunt & permanent, talis anathema sit.

Ignatius ad Philadelphenses Epist. 9.

Osores Dei (quales ibidem, qui se abscindunt à veritate, esse perhibentur) & vos odisse oportet, & super inimicos illius tabescere, non autem percutere aut persequi illos, ut gentes faciunt, quæ ignorant Deum & Dominum; sed pro hostibus habere tales, & ab iis segregari: commonefacere autem eos, & ad pœnitentiam cohortari, si fortè audiant, si fortè manus dent, monitisq̄ cedant. Clemens enim est DEUS noster, & omnes homines vult salvare, & ad veritatis agnitionem venire.

ERRATA,

Extantiora, sequentem in modum corrigantur. Part. I. Art. 4. Porism. 3. l. 5. pro *relinquit* leg. *relinquunt*. Art. 13. Th. 3. Porism. 2. l. 1. pro *Ecclesiastico* leg. *Enthusiastico*. Part. II. Art. 5. Th. 3. Porism. l. 7. 8. 9. legendum: *Exempla sanè prostant eorum, qui hisce Novatorum dogmatibus perterriti & ad desperationem adacti, aut manus sibi ipsis injecerunt, aut ne injicerent, vix prohiberi potuerunt.*

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. I. II. III. & IV. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS I.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P.P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

ZACHARIAS DEZIUS, Colbergâ-Pomeranus,

OPPONENTIBUS

THEODORO JOHANNE WILLICHIO, Bütoviensi, Pom.

&

JOSUA MATTHÆO HESSIO, Colbergâ Pom.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. XIV. Octobris M DC XCVII.

G E D A N I,

Excudit JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Admodum Reverendo, Amplissimo, & Doctissimo,
 DN. JOHANNI STRAUSSIO,
 ad æd. D. Johan. Symmystæ vigilantissimo,

ut &

Nobilissimo, Spectatissimo ac Prudentissimo,
 DN. CHRISTOPH. ANTON. BALEMANNO,
 Centum-viro & Antistiti ad Æd. D. Joh. dignissimo
 & Negotiatori florentissimo:

*Dominis Patronis, Mœcenatibus, Evergetis devoto
 animi cultu atq; observantiâ colendus*

Theologicas hæc primitias, in debitæ gratitudinis
 tesseram, ulteriorem Eorundem sibi favorem
 conciliaturus, consecrat

RESPONDENS.

Ex ARTIC. I. de DEO.

E*cclésiæ magnò consensu apud nos docent, Decretum Nicenæ Sy-
 nodi, de Unitate Essentiæ Divinæ & de tribus Personis, verum
 & sine ullâ dubitatione credendum esse p. 9. Constanter affir-
 mamus, aliter sentientes extra Ecclesiam Christi & idololatrias esse
 & Deum contumeliâ afficere p. 50.*

1. Ergo Concilium Apostolorum Hierosolymitanum Act.
 XV. descriptum, quàmvis pro sanctissimo habeamus, immeri-
 tò tamen vindicatur pro *UNICE sancto*; quasi præter illud nul-
 lum aliud Concilium fuisset sanctum.

2. Ergo qui de Nicenâ Synodo & Patribus ibi congregatis,
 præcipuèque de Decreto aut Symbolo ejusdem abjectè scri-
 bunt, aut sentiunt, ab Augustanâ Confessione, quin imò âsen-
 tentiâ totius Ecclesiæ Christianæ, Decretum hujus Synodi ma-
 ximo consensu approbante, recedunt.

3. Ergo ingenii novaturientis signum est, iis etiam, qui in
 Ecclesiæ Christianæ gremio nati & educati sunt, veniæ spem
 facere

facere, si vel maximè distinctas personas, in eadem Divinâ essentia, sive ut Symbolum Athanasianum loquitur, *Trinitatem in Unitate* profiteri recusent.

4. Ergo extra Ecclesiam Christi semetipsum relegat, qui dogma de personis in divinitate cavillando, horrendam Sabellii hæresin ex orco reducit.

EX ARTIC. II. de PECCATO ORIGINIS.

Scripsit Lutherus, quòd Baptismus tollat reatum peccati originalis, etiamsi materiale, ut Adversarii vocant, peccati maneat, videlicet concupiscentia. Addidit etiam de materiali, quòd Spiritus Sanctus datus per Baptismum, incipit mortificare concupiscentiam & novos motus creat in homine. Ad eundem modum loquitur & Augustinus, qui ait: Peccatum in baptismo remittitur, non ut non sit; sed ut non imputetur. Hic palam fatetur, esse, hoc est manere peccatum; sed ut non imputetur. Et hæc sententia adeo placuit posterioribus, ut recitata sit in Decretis. Et contra Julianum inquit Augustinus: Lex ista, quæ in membris, remissa est regeneratione spirituali & manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est Sacramento, quo renascuntur fideles; manet autem, quia operatur desideria, contra quæ dimicant fideles. p. 56. 57. Cum nominamus concupiscentiam, non tantum actus seu fructus intelligimus, sed perpetuam naturæ inclinationem p. 51.

1. Ergo fanaticis persuasionibus annumerare licet opinionem illam, quòd in Regenitis perversæ inclinationes frequentibus exercitiis ita debilitentur, ut motus earum rarò à regenitis sentiantur.

2. Ergo somnium de perfectione juxta legem & sanctitate quadam angelicâ, ad quam in hac vitâ perveniamus, explorendum est.

EX ARTIC. III. de FILIO DEI.

Christus ascendit ad cælos, ut sedeat ad dextram Patris & perpetuò regnet & dominetur omnibus creaturis, sanctificet credentes

tes in ipsum, misso in corda eorum Spiritu Sancto, regat, consoletur ac vivificet eos, ac defendat adversus Diabolum & vim peccati. Idem Christus palam est rediturus, ut judicet vivos & mortuos &c. juxta Symbolum Apostolorum p. 10.

Ergo Majores nostri, qui Aug. Confessionem conscripserunt & Carolo V. obtulerunt, reditum Christi ad regnum Chiliaisticum in terris erigendum, seu, quod alii mollioribus verbis efferunt, ad meliorum temporum restitutionem, non crediderunt: alioqui ejus hic, ubi fieri & potuisset & debuisset, mentionem facere haudquaquam prætermisissent.

EX ARTIC. IV. de JUSTIFICATIONE.

I. In controversiâ de Justificatione, PRÆCIPUUS locus doctrinæ Christianæ agitatur, qui rectè intellectus illustrat & amplificat honorem Christi & affert necessariam & uberrimam consolationem piis conscientis p. 60.

(I.) Ergo nihil hic minutum est, quod errantibus, nisi animum stylumque mutant, condonari queat. Ad hunc sanè articulum in Formulâ Concordiæ Art. 3. p. 683. allegatis Lutheri verbis, applicatur illud Apostoli Gal. V. 9. *Paululum fermenti totam consersionem fermentat.*

2. Ergo quicquid necessariam consolationem piis mentibus eripit, ex articulo hoc præscribi debet; cujusmodi sunt nova aut ex orco reducta dogmata, quibus imposterum contradicemus.

II. Non patiantur se bonæ mentes depelli ab hac sententiâ, quod tantum fide accipiamus remissionem, propter Christum: In hac habent certam & firmam consolationem, adversus peccati terrores & adversus æternam mortem & adversus omnes portas inferorum. p. 76.

Ergo fugiendi & detestandi sunt, qui præter fidem alia insuper media, per quæ salus & consequenter etiam remissio peccatorum accipiatur, commendant, nempe abnegationem sui, susceptionem crucis, sequelam Christi &c.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. IV. retentis ferè ipsis librorum
Symbolicorum verbis excerptarum,

MANIPULUS II.

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

BARTHOLOMÆUS HAUCK, Stargardiâ Boruffus,

OPPONENTIBUS

JOHANNE TIMOTHEO FEREST, Wittebergâ Saxone,

&

JOHANNE LINDEMANNO, Sundâ Pomerano.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die XXI. Octobris M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS
PLURIMUM REVERENDIS ET AMPLISSIMIS,
DN. JOHANNI CHRISTOPHORO
ROSTEUSCHERO,
DN. JOH. JACOBO HOYNOVIO,

Illi ad Ædes S. Barbaræ, Huic ad Ædes S. Spiritus Symmyftis
vigilantissimis,

Patronis, Mæcenatibus ac Fautoribus Magnis,

Hoc quaecunque Schediasma, in debitum gratitudinis mon-
umentum, pro acceptis innumeris beneficiis, ac in ulte-
riorem sui, studiorumq; commendationem, cum voto o-
mnigenæ felicitatis, eâ quâ decet observantiâ dedicat

RESPONDENS.

III. **E**I qui non operatur, credit autem in eum, qui justificat impi-
um, reputatur fides ejus ad justitiam. Hic clarè dicit, fidem
ipsam imputari ad justitiam. Fides igitur est illa res, quam
Deus pronunciat esse justitiam, & addit gratis imputari, h. e. quem-
admodum paulò post exponitur, sine operibus p. 77. Si fides
accipit remissionem peccatorum propter dilectionem, semper erit
incerta remissio peccatorum; quia nunquam diligimus tantum,
quantum debemus: imo non diligimus, nisi certò statuant corda,
quòd donata sit nobis remissio peccatorum. p. 81. Solâ fide &
quidem propriè dictâ accipitur remissio peccatorum: quia pro-
missio non potest accipi nisi fide. Est autem fides propriè dicta, quæ
assentitur promissioni. De hac fide loquitur Scriptura: Et quia
accipit remissionem peccatorum & reconciliat nos DEO, priùs hac
fide justì reputamur propter Christum, quàm diligimus ac legem fa-
cimus; etsi necessario sequatur dilectio p. 81. 82. Impossibile est
diligere, nisi priùs fide apprehendatur remissio peccatorum p. 66.

Ergo falsissimum & formæ sanorum verborum è diametro
contrarium est, quòd justificemur per fidem efficacem h. e. in
ipso justificationis actu, jam opera secum habentem. Legimus
enim (1.) quòd fides ad justitiam imputetur non operanti (2.)
quòd idem illud contingat sine operibus (3.) quòd priùs justì
repu-

reputemur propter Christum, quàm diligimus, ac legem facimus (4.) quòd dilectio (quo nomine omnia opera comprehenduntur) justificationem sequatur (5.) quòd impossibile sit diligere, nisi post remissionem peccatorum, id est, post justificationem. Si verò fides in actu justificationis jam opera secum traheret, sequeretur (1.) quòd fides imputetur operanti (2.) quòd idem illud contingat cum operibus (3.) quòd in eo, dum justus reputatur, jam diligamus ac legem faciamus (4.) quòd ut fides, ita pariter dilectio, præcedat justificationem (5.) quòd possibile sit diligere in eo, dum remissionem peccatorum consequimur. Quæ omnia cum Apologiâ nostrâ evidentissimè pugnant. &c.

IV. *Legi nunquam satis fit*, p. 63. Add. p. 122. 125. *Lex omnes facit peccatores* p. 79. *In hac vitâ non possumus legi satisfacere; quia natura carnalis non desinit malos affectus parere; eisi his resistit spiritus in nobis.* p. 87. *Quid opus est longâ disputatione? Tota scripturas tota Ecclesia clamat, legi non satisfieri. Non igitur placet illa inchoata legis impletio propter seipsam; sed propter fidem in Christum: Alioquin lex semper accusat nos. Quis enim satis diligit, aut satis timet Deum? quis satis patienter sustinet afflictiones à Deo impositas? Quis non sæpè dubitat, utrum Dei consilio, an casu regantur res humane? quis non sæpè dubitat, utrum à DEO exaudiatur? Quis non sæpè stomachatur, quòd impii fortunâ meliore utantur, quàm pii; quòd pii ab impiis opprimuntur? Quis satis facit vocationi suæ? quis diligit proximum sicut seipsum? quis non irritatur à concupiscentiâ? Ideo Paulus inquit: Non quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo, malum. Item: Mente servo legi Dei: carne autem servo legi peccati. Hic apertè prædicat, se legi peccati servire. Et David ait: Non intres in iudicium cum servo tuo; quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Hic etiam servus Dei deprecatur iudicium: item: Beatus vir, cui non imputat Dominus peccatum. Semper igitur in hac infirmitate nostrâ adest peccatum, quòd imputari poterat, de quo paulò post inquit: Pro hoc orabit ad te omnis sanctus. Hic ostendit, sanctos etiam oportere petere remissionem peccatorum. p. 91. Præclare inquit*

Augu-

Augustinus: Omnia mandata Dei implentur, quando quicquid non fit, ignoscitur &c. Et Hieronymus contra Pelagianos: Tunc ergo iusti sumus, quando nos peccatores fatemur: Et iustitia nostra non ex proprio merito, sed ex Dei consistit misericordia &c. Sentire nos oportet, quod PROCUL à perfectione legis absumus p. 92. Si dilectio efficit perfectos, nihil opus erit propitiatore Christo p. 104. Cyprianus in Orationis Dominica enarratione: Ne quis sibi quasi innocens placeat & se extollendo plus pereat, instruitur & docetur peccare quotidie, dum quotidie pro peccatis iubetur orare. p. 129.

1. Ergo nemini de implementatione aut servatione legis gloriari licet.
2. Ergo non fingenda est ἐπιείκεια legis ipsius, aut etiam in servatione legis, quamvis ἐπιείκεια agnoscamus à parte DEI, quod à nobis non fit, ignoscens p. 92. & legi non satisficientibus propter Christum condonans p. 125.
3. Ergo ad perfectionem legalem in hac vita non pervenimus.
4. Ergo nec quisquam supremo gradui perfectionis (utpote à quâ procul abesse perhibemur p. 92.) proximus constituitur.
5. Ergo quotquot orationem Dominicam recitant, vel ad recitandum obligantur, eo ipso se ab actuali peccato immunes non esse, profiteri tenentur.

6. Ergo Paulus (quippe mente servans legem DEI) cum nihilominus defectus suos agnosceret, de se ut renato loquitur & quid renatis, sine exceptione omnibus, eveniat, testatur. Favere tamen perfectioni legali videntur sequentia verba: Fides præcedit legis implementationem p. 68. Donato Spiritu S. sequitur legis impletio p. 94. Cum hoc modo cor erigitur & vivificatur, fide concipit Spiritum Sanctum, qui renovat nos, ut legem facere possimus, ut possimus diligere Deum & verbum Dei, obedire Deo in afflictionibus, ut possimus esse casti, diligere proximum p. 122. Christus adjuvat, ut facere etiam legem possimus p. 123. Resp. Qualis impletio legis intelligatur, ipsa Apologia satis prodit, utpote in quâ legimus: Profitemur, quod necesse sit inchoari in nobis & subinde magis magis que fieri legem p. 85. Legis impletio seu obedientia erga legem est quidem iustitia, cum est integra; sed in nobis est exigua & immunda p. 89. Illa inchoata legis impletio non iustificat; quia tantum est accepta propter fidem p. 90. Oportet existere in nobis renovationem, per inchoatam legis implementationem p. 101. Opera nostra à perfectione legis procul absunt p. 122. Add. p. 115. Ex quibus verbis simul patet, quod rō implere legem & rō servare, quæ Novatores distinguunt, in Apologiâ Aug. Conf. pro iisdem habeantur.

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. IV. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS III.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P.P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

NATHANAEL CRETLOVIUS, Gedan.

OPPONENTIBUS

MARTINO Schulz / Stolpâ-Pom.

&

JOHANNE LINDEMANNO, Sundâ-Pom.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. XXIX. Octobris M DC XCVII.

G E D A N I,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

V I R O

Admodum Reverendo, Clarissimo, Doctissimoq̄,
DN. GABRIELI *REHER* /
Ecclesiastæ Ohrensi vigilantissimo,
optimèque merito

Domino Patrono ac Fautori, omni observantiâ,
devenerando

primitias hæc Theologicas debito
cultu consecrare voluit

RESPONDENS.

V. L *Ex non potest fieri, nisi prius accepto Spiritu S. p. 72. Non ita
Lex docenda est, ut Evangelium de Christo obruatur p. 119.
Necesse est, retineri in Ecclesiâ Christi Evangelium, hoc est,
promissionem, quòd gratis propter Christum remittuntur peccata.
Id Evangelium penitus abolent, qui de hac fide, de quâ loquimur, ni-
hil docent. p. 82. Recurrendum est ad regulam, quòd doctrina legis,
sine Christo, non prodest p. 117. Toties jam dicimus, ad prædica-
tionem Legis oportere addi Evangelium de Christo p. 118.*

1. Ergo laterem lavant, qui prædicatione solius legis, homi-
nes ad pietatem perducere conantur,

2. Ergo ingrati insuper in Christum imo blasphemi sunt, qui
copiosorem Evangelii prædicationem, pro causâ impietatis
in mundo regnantis venditant.

VI. *In judicio DEI & terroribus conscientia, fiducia operum
nobis excutitur p. 63. Non possumus ira DEI opponere nostram
dilectionem & opera nostra p. 75. In judicio DEI comperimus, fi-
duciam propriæ justitiæ impiam & inanem esse p. 87. Opera nun-
quam possunt conscientiam reddere pacatam; sed tantum promissio
p. 93. 133. 134. Conscientiæ non inveniunt pacem in operibus;
sed*

sed alia super alia in veris terroribus cumulantes, tandem desperant; quia nullum opus satis mundum inveniunt: semper accusat lex & parit iram p. 98. Impia opinio est, quod bona opera vincant terrores peccati & mortis: p. 107. Si homines ideo sentire debent, se habere Deum placatum, quia diligunt, quia legem faciunt; semper dubitare necesse est, utrum habeamus Deum placatum; quia dilectionem illam aut non sentiunt, ut fatentur Adversarii, aut certe sentiunt valde exiguam esse, & multo sepius sentiunt se irasci iudicio DEI, qui humanam naturam multis terribilibus malis opprimit, arumnis hujus vite, terroribus aeternae irae &c. Quando igitur acquiescet, quando erit pacata conscientia? quando diliget Deum, in hac dubitatione, in his terroribus? quid est aliud hac doctrina legis, nisi doctrina desperationis? p. 124. Hec manifesta sunt, quod non dilectione, sed fide vincamus terrores peccati & mortis; quod non possimus nostram dilectionem & impletionem legis opponere irae DEI; quia Paulus dicit: per Christum habemus accessum ad Deum per fidem. p. 127. Add. p. 96. 100.

1. Ergo Ecclesiae illudit, quisquis solatium ex fide, quatenus efficax est, h. e. opera secum habet, conscientiam pollicetur.

2. Ergo multo magis errat, qui fideine quidem mentione facta, ad opera eo fine hortatur, ut in agone extremo constituti, de bono certamine ex 2. Tim. IV. 7. seq. coram Deo gloria-ri, ut pacatam conscientiam habere, ut Diabolum terrere & abigere, ut beatè mori possint &c.

3. Ergo nec ille audiendus, qui ejusmodi effectus, simul à fide & operibus deducit.

Objectioni, quæ afferri posset, respondetur p. 129. 130. sequentibus verbis: Quod alibi gloriatur David, de sua justitia; loquitur de causa sua adversus persecutores verbi DEI; non loquitur de personali munditie: & rogat causam & gloriam Dei defendi: Ps. VII. 5. Judica me, Domine, secundum justitiam meam & secundum innocentiam meam super me. Rursus Ps. CXXX. 3. ait: Neminem posse sustinere iudicium Dei, si observet peccata nostra. Si iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit?

VII.

VII. *Illā fides, quæ justificat, non est tantum notitia historię; sed est assentiri promissioni Dei, in quā gratis propter Christum offertur remissio peccatorum & justificatio. Et ne quis suspicetur, tantum notitiam esse, addemus amplius: est velle & accipere oblatam promissionem remissionis peccatorum & justificationis p. 68. 69. Add. p. 125. Credere est considerare meritis Christi, quod propter ipsum certè velit nobis Deus placatus esse p. 72. Fides est, quæ apprehendit misericordiam, propter verbum Dei, gratis: si quis hoc negat fidem esse, prorsus non intelligit, quid sit fides p. 88.*

Ergo Fides ex partibus suis, videlicet notitiā, assensu & fiducia, certò cognoscitur: Qui plura requirunt, ignorantix meritò postulantur.

II X. *Non hoc tantum docemus, quomodo fieri lex possit, sed etiam quomodo Deo placeat, si quid sit; videlicet, non quia legi satisfacimus; sed quia sumus in Christo p. 85. Add. p. 89. 113. Impia opinio est quod bona opera coram Deo propter suam bonitatem sint accepta p. 107. Add. p. 125.*

Ergo opera nostra non sunt per se bona Deoque placentia; sed tantum in Christo & propter Christum.

IX. *Promissio remissionis peccatorum & justificationis per Christum non habet conditionem meritorum, sed gratis offert remissionem peccatorum & justificationem, sicut Paulus ait: Si ex operibus, jam non ex gratiā. Et alibi: Justitia Dei jam manifestatur sine lege: Id est gratis offertur remissio peccatorum, nec pendet reconciliatio ex nostris meritis. Quod si ex nostris meritis penderet remissio peccatorum & reconciliatio, esset ex lege, esset inutilis. Quia enim legem non facimus, sequeretur etiam, promissionem reconciliationis nunquam nobis contingere. Sic argumentatur Paulus Rom. IV. 14. Si ex lege esset hæreditas, inutilis esset fides & abolita promissio. Si enim promissio requiret conditionem meritorum nostrorum ac legem, cum legem nunquam faciamus, sequeretur, promissionem inutilem esse p. 67.*

Ergo fœdus Evangelicum non suspenditur à conditione sanctitatis & justitiæ, quamdiu vivimus, continuandæ.

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. V. VI. VII. retentis ferè ipsis librorum
Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS IV.

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

JOHANNES LINDEMANNUS, Sundâ Pom.

OPPONENTIBUS

BARTHOLOMÆO HAUCK, Stargard-Boruffo,

&

NATHANAELE CRETLOVIO, Gedan.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die XXX. Octobris M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Admodum Reverendis, Amplissimisq̃

DN. ALBERTO POMIAN
PESAROVIO,

DN. JOH. JACOBO HOYNOVIO,

Illi ad S. S. Trinitatis; Huic ad S. Spiritus Ædes
Symmystis pro Veritate Evangelicâ vigilantissimis,
merentissimisque,

Dominis Mæcenatibus suis ac Patronis,

Theologicum hocce Schediasma, in debitum
obstrictissimi animi monumentum, futu-
rumque sibi conciliandum favorem, sub-
missè voluit, debuit consecrare

RESPONDENS.

X. **R** *Evocamus pias mentes ad considerandas promissiones: & de gratuita remissione peccatorum & reconciliatione, quæ fit per fidem in Christum, docemus: Postea addimus & doctrinam legis: Et hæc oportet de Deo quæiv, ut ait Paulus. p. 95.*

Ergo perperam agunt, qui Legi adscribentes, quæ Evangelii sunt, aut Evangelio, quæ ad Legem pertinent. manifestam Legis & Evangelii confusionem introducunt v. gr. cum docetur, quòd non sola Lex, sed etiam Evangelium requirat sanctitatem vitæ: quòd non solum Evangelium, sed etiam Lex Christum monstret: quòd Lex nos pios, Deoque placentes reddat: quòd contritio aliqua ex Evangelio resultet &c.

XI *Disidia oriuntur, quando populus nimis acerbè judicat de moribus Doctorum, aut fastidit Doctores, propter quedam levia incommoda: queruntur enim deinde & aliud doctrina genus, & alii Doctores p. 104. 105.*

Ergo

Ergo mirum non est, quòd infrunita licentia, quàm Novatores sibi sumunt & cuius promiscuè faciunt, de Ministris Ecclesiæ pro lubitu iudicandi, in horrendum Schisma, cum quo nunc, eheu! conflictamur, abiit.

Ex ARTIC. V. De MINISTERIO ECCLESIASTICO.

Per Verbum & Sacramenta, tanquam per instrumenta, donatur Spiritus Sanctus, qui fidem efficit, ubi & quando visum est Deo, in iis, qui audiunt Evangelium, &c. Damnamus Anabaptistas, & alios, qui sentiunt, Spiritum Sanctum contingere sine verbo externo hominibus, per ipsorum preparationes & opera. p. II.

1. Ergo Spiritus S. quoad negotium salutis, nemini immediatè obtingit.
2. Ergo Verbum externum, quod legitur vel auditur, ad spirituales effectus non solum objectivè & significativè, sed etiam, ut instrumentum seu medium DEI, insitâ virtute perpetuò instructum, realiter, verè & propriè loquendo, influit.
3. Ergo Enthusiasmus non solum crassior, de quo in Form: Concord. p. 678. agitur; sed etiam subtilior profligatur, nimirum quando illi, qui Deum cum Verbo, imò & per Verbum agere profitentur, non aliam actionem, nisi objectivam & significativam Verbo relinquit, aded ut ipsi effectus spirituales, (æquè ac crassiores Enthusiastæ sentiunt) propriè & immediatè à Spiritu S. accersantur.

Ex ARTIC. VI. De NOVA OBEDIENTIA.

Ambrosius (qui tempore exhibitæ Confessionis autor esse credebatur Commentariorum in Epistolas Paulinas, Ambrosianis operibus insertorum) nobiscum inquit: Hoc constitutum est à Deo, ut, qui credit in Christum, salvus sit, sine operibus solâ fide, gratis accipiens remissionem peccatorum. p. II.

1. Ergo non constitutum est à Deo, ut in ipso justificationis actu, salvi fiamus cum operibus, seu per fidem efficacem. Quod verò ad Justificationis statum attinet, de eo intelliguntur verba initialia hujus Articuli: *Docent, quòd fides illa debeat bonòs*

bonos fructus ferre, & quòd oporteat bona opera, mandata à DEO, facere, propter voluntatem DEI. p. 11.

2. Ergo non audiendus est ἐμπαινης, si scribere pergat: Quid si cum Salomone profiterer; quòd sapientia salvet? Sapientiam, Fidem & Charitatem oportet conjungi. Paulus inquit: nos salvari fide: Jacobus, operibus; Salomon, sapientiâ. Nullus horum contradicit alteri. Nam Paulus Fidem postulat, quæ per charitatem efficax sit; neque rejicit charitatem, aut fidei opponit, sed externa hypocriseos opera peccaminosarum concupiscentiarum. Jacobus postulat opera Charitatis, ex fide proveniente, nec excludit fidem. Salomon non postulat Sapientiam, fidei aut charitati contradistinctam &c. Et post pauca: *Moralis mea Doctrina* inquit, *Fides, Caritas, Spes* salvant, *itemque Sapientia*. *Apaga & rem tuam tibi habe, Luciane. Vid: plura in Artt IV. Th. 3.*

Ex ARTIC. VII. De ECCLESIA.

Ecclesia est congregatio Sanctorum, in quâ Evangelium rectè docetur, & rectè administrantur Sacramenta: Et ad veram unitatem Ecclesie satis est, consentire de doctrinâ Evangelii & administratione Sacramentorum. p. 11.

1. Ergo ubi hæc veræ Ecclesiæ adæquata signa præstò sunt, ibi etiam veram Ecclesiam, tanquam signatum, adesse oportet: ut proinde oleum & operum perdat, qui, cum rectè apud nos & Evangelium doceri, & Sacramenta administrari agnoscat, nihilominus ubi veram & Apostolicam Ecclesiam invenire debeat, quasi de re ignotâ sollicitus, inquit.

2. Ergo stolidorum hominum calumniæ sunt, quando qui Ecclesiæ nostræ membra dici haberiq; volunt, nihilominus improbo ore aut calamo conqueruntur, quòd apud nos neq; dies, neq; nox sit: quòd in tenebris aut luce dubiâ ambulemus: quòd plurimum ex Antichristianismo attraxerimus, atq; etiamnum retineamus: quòd Ecclesia nostra in extremo agone versetur: quòd eadem Babel sit: quòd nullum Ecclesiæ signum apud nos supersit &c. *Increpet te Deus, Satan!*

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. IX. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS V.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

THEODORUS JOHANNES WILLICHIUS, Bütoviâ Pom.

OPPONENTIBUS

ZACHARIA DEZIO, Colbergenfi,

&

JACOBO JOACHIMO WENDIO, Bütoviensi,

Pomeranis.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. IV. Novembr. M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Nobilissimo, Amplissimo ac Consultissimo,

DN. JOH. CAROLO HECKERO,

Nobilissimi Dicafterii in Palæopoli Assessori gravissimo,
ut &

Speçtatisimo ac Integerrimo,

DN. SAMUELI à *Bachholder/*

Negotiatori inclytæ hujus Civitatis florentissimo,

*Dominis Patronis, Mæcenatibus ac Patronis, submissâ
animi devotione & observantiâ, prosequendis,*

Theologicas hæc primitias, in debitæ gratitudinîs
tesseram, ulteriorem Eorundem sibi favorem
conciliaturus, dedicat

RESPONDENS.

Ex ARTIC. IIX. QUID SIT ECCLESIA.

I. **Q**uamquàm Ecclesia propriè sit congregatio sanctorum, & verè credentium; tamen in hac vitâ multi hypocrite & mali admixti sunt. p. 111. Concedimus, quòd hypocrite & mali in hac vitâ sint admixti Ecclesie, & sint membra Ecclesie, secundum externam societatem signorum Ecclesie, hoc est, verbi professionis, & Sacramentorum; præsertim si non sint excommunicati p. 144. Add. 150. Infinita multitudo est impiorum in ipsâ Ecclesiâ, qui opprimunt eam. Itaque ne desperemus, sed sciamus, Ecclesiam tamen mansuram esse: Item, ut sciamus, quamvis magna multitudo sit impiorum; tamen Ecclesiam existere, & Christum præstare illa, quæ promisit Ecclesie, remittere peccata, exaudire, dare Sp. S. Has consolationes proponit nobis articulus ille in Symbolo. p. 145. 146. Christus de specie Ecclesie dicit, cum ait: Simile est Regnum cælorum sægenæ, aut decem virginibus: & docet, Ecclesiam tectam esse multitudine malorum; ne id scandalum pios offendat. p. 148.

I. Ergo inani spe lactantur, qui ante extremum diem, in terris expectant Ecclesiam gloriosam, quæ nullam maculam aut ru-

gans

gam, aut aliquid hujusmodi habeat; sed penitus sancta & immaculata sit (Eph. V. 27.): quippe quæ in triumphante, non in militante Ecclesiâ invenientur.

2. Ergo, cùm Ecclesia articulum fidei constituat, non oculorum aut rationis judicio nimis indulgendum est, si dubium de existentia ejus suboriatur.

3. Ergo, non obstante quantâcunque impiorum multitudine, quamdiu veritas doctrinæ facta & recta manet, veram quoquæ Ecclesiam apud nos manere, mansuramque esse, indubiè credamus.

4. Ergo scandalum, propter tolerantiam impiorum in Ecclesiâ, à nobis non datur; sed à Novaturientibus, contra quam fieri deberet, accipitur.

II. *Licet uti Sacramentis, quæ per malos administrantur, juxta vocem Christi: Sedent Scribæ & Pharisei in cathedrâ Moysis &c. Et Sacramenta & Verbum, propter ordinationem & mandatum Christi, sunt efficacia; etiamsi per malos exhibeantur. Damnamus Donatistas & similes, qui negabant, licere uti ministerio malorum in Ecclesiâ, & sentiebant, ministerium malorum inutile & inefficax esse p. 12. Improbamus Donatistas & Viglevistas, qui senserunt, homines peccare, accipientes Sacramenta ab indignis in Ecclesiâ. p. 150. Add. 155.*

1. Ergo à veritate abhorret (1.) Quòd Theologia impiorum, è verbo DEI hausta, non sit vera. (2.) Quòd eadem sit æquivocè sic dicta & rectiùs Philosophia de rebus sacris quàm Theologia, appelletur. (3.) Quòd, ratione principii & originis, sit naturalis & carnalis. (4.) Quòd habitualiter spectata, non aliter impiis insit, quàm Diabolo.

2. Ergo Donatismus reducitur à docentibus vel scribentibus, (1.) Quòd literalis Theologia impiorum, ut mortua est, ita homines, quibus proponitur, mortuos esse sinit. (2.) Quòd impii Theologi tantùm literales Christianos efficiant. (3.) Quòd nemo fieri possit Minister, Ecclesiæ salutaris & proficiuus, nisi specialiter unctus sit ad id, Spiritu Christi, atque
Chri-

Christianismo ita imbutus, ut peccatis, mundo & deliciis crucifigatur. (4.) Quòd concionator impius verbum DEI, pro uti ad ædificationem auditorû requiritur, proponere nequeat.

3. Ergo eandem Hæresin reapse incurrunt, quâ Sacramento Eucharistiæ penitus abstinere malunt, quàm id ipsum ab illis accipere, quos temerario iudicio carnalibus & mundanis accensent: Item, qui conventicula privata, sub eo prætextu instituunt aut frequentant, quòd in conventibus publicis, se per Ministros Spiritu S. destitutos, spiritualiter ædificari posse inficiantur &c.

4. Ergo etiã Thrasones illi meritò reprehenduntur, quì novæ pietatis opinione turgentes, aliis pristinâ & doctrinâ & humilitate contentis, facultatem absolvendi à peccatis denegant.

III. *Monuit nos Christus, in collationibus de Ecclesiâ, ne offensi privatis vitiis, sive sacerdotum, sive populi, schismata excitemus; sicut scelera fecerunt Donatistæ p. 156.*

1. Ergo prætextus vitiorum, in Ecclesiâ Evangelicâ grassantiùm, novellæ Reformationi, quæ non potuit non in nefarium schisma degenerare, sufficientem causam haudquaquam dedit.

2. Ergo non sine scelere eructantur voces Novatorum, de egressu suo ex Babel i. e. ut ipsi intelligunt, ex Ecclesiâ Evangelicâ; de intimiori fraternitate suorum, qui videlicet funibus sectariis colligantur; de communione sanctorum, quasi postliminiò ab iis restituta; de idolis Baalitarum, pro quibus venditant Suggestum, Altare & Baptisterium nostrum &c.

3. Ergo teneritudo conscientia perperam obtenditur, in excusandis iis, qui usum Eucharistiæ, imò omnium sacrorum, apud nos ex eo detestantur, quòd tot impii piis mixti confluunt; nisi Anabaptistas, aliosque Fanaticos, similibus excusatiunculis singularitatis studium palliantes approbare velimus.

4. Ergo præ Pensylvaniâ Anticyræ consultiùs petita fuissent ab iis, qui, cum in Europâ consilia novaturientia satis feliciter successura esse diffiderent, in Americam usque excurrerunt & Quackeris sub finem anni M DC XCVI. calamo Francisci Danielisi Pastorii, literas pacificas ad Pietistas, in fronte Epistolæ sic dictos, in Germaniâ exarandi, suppeditarunt.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. IX. X. XI. retentis ferè ipsis librorum
Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS VI,

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

JOHANN. TIMOTHEUS FEREST, Wittebergâ Sax.

OPPONENTIBUS

ANDREA CASPARO Rötſe/ Falkenburgo Neomarchico,

&

IMANUELE Rühn/ Colbergâ-Pomerano.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die V. Novembr. M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS
Plurimum Reverendo & Amplissimo,
DN. JOHANNI FALKIO,
Ad Ædem D. Catharinæ Symmystæ vigilantissimo,
nec non
Consultissimo Spectatissimoq̃
DN. CHRISTIANO SCHLÜTERO,
Officii Præ-Consularis super Iusulam Stublaviensem
Notario solertissimo,
Dominis Patronis ac Fautoribus honoratissimis,
Hoc quicquid est speciminis Theologici, cum ar-
dentissimo omnigenæ prosperitatis voto, dica-
tum offert

RESPONDENS.

Ex ARTIC. IX. De BAPTISMO.

I. **P**er Baptismum oblato DEO, recipiuntur in gratiam DEI.
p. 12. *Baptismus est necessarius & efficax ad salutem &c.*
Salus enim cum Baptismo offertur. p. 156.

Ergo, quandoquidem dona DEI sunt ἀμεταμέλητα Rom.
XI. 29. fœdusq; gratiæ cum baptisatis pactum, ex parte DEI
nunquam rescinditur, sequitur baptisatos, tametsi post Baptis-
mum peccatis regnantibus polluantur & à parte sui fœdus il-
lud violent, non tamen rectè pro irrogenitis & extra fœdus
DEI constitutis haberi.

II. *Regnum Christi tantùm cum Verbo (externo) & Sacra-
mentis existit p. 156.*

Ergo impiè agunt, qui cœtus Ecclesiasticos, in quibus re-
ctè Verbum prædicatur & Sacramenta adm inistrantur, negli-
gunt ac susque deque habent; de ipso Verbi & Sacramento-
rum usu contemptim sentiunt ac loquuntur; aut etiam hæc
omnia, nempe Verbum, Sacramenta, imo totam Ecclesiam, se
intus & in corde (non aliter ac lumbricos in intestinis) ha-
bere jactitant.

Ex

Ex ARTIC. X. De COENA DOMINI.

I. De cœnâ Domini docemus, quòd corpus & sanguis Christi verè adsint, & distribuuntur vescentibus in Cœnâ Domini, & improbantur secus docentes. p. 12. Confitemur quòd in cœnâ Domini verè & substantialiter adsint corpus & sanguis Christi, & verè exheantur cum illis rebus, quæ videntur, pane & vino, his, qui Sacramentum accipiunt. Hanc sententiam constanter defendimus, re diligenter inquisitâ & agitatâ &c. p. 157. Cum Cyrillo profitemur: Audi Paulum dicentem: quòd omnes unum corpus sumus in Christo, quia etsi multi sumus, unum tamen in eo sumus: Omnes enim uno pane participamus. An fortasse putas, ignotam nobis mystica benedictionis virtutem esse? quæ cum in nobis sit, nonne corporaliter quoq; facit, communicatione carnis Christi, Christum in nobis habitare? &c. p. 158.

(1) Ergo qui secus docent, salvâ Augustanâ Confessione, approbari aut excusari nequeunt.

(2) Ergo finis Cœnæ institutæ adæquatus non est, ostendere nobis charitatem Christi erga genus humanum, quæ ex passione eluxit: Tamen ergò hic finis impetrari possit, si panem & vinum pro signis merè significantibus corporis & sanguinis habeamus; ad alios tamen fines impetrandos, præsertim ad eum, qui in Thesi exprimitur, conceptus iste non perducit.

II. Sequeretur, panem non esse participationem corporis, sed tantum Spiritus Christi, si in cœnâ non adesset verè corpus Domini. p. 157.

Ergo ab analogiâ fidei alienum est, responsum DEI illius putatitii, quod per virginem dementatam, ante annos aliquot, Lunæburgi edebatur; videlicet nos cum pane & vino in cœnâ accipere Spiritum corporis & sanguinis Christi.

Ex ARTIC. XI. De CONFessione.

I. De Confessione docemus, quòd absolutio privata in Ecclesiis retinenda sit p. 12. Et nos Confessionem retinemus, præcipue pro-

propter absolutionem, quæ est verbum DEI, quod singulis autoritate divinâ pronunciat potestas clavium. Quare impium esset, ex Ecclesiâ privatam absolutionem tollere. Neque quid sit remissio peccatorum, aut potestas clavium intelligunt, si qui privatam absolutionem aspernantur p. 181.

Ergo Augustanæ Confessionis inimici sunt, qui apertè, aut etiam per cuniculos, Confessionem privatam, hætenus in Ecclesiâ nostrâ retentam, arrodunt, aut quomodocunque adoriuntur. Per cuniculos rem hanc agunt, qui privatam Confessionem laudant, sed in exercitio ejus, prouti apud nos, à temporibus usq; Lutheri, in usu fuit, atque impræsentiarum describitur, plurima desiderant, usque adeò ut asserere non vereantur, (1) Confessionem hætenus usitatam plus detrimenti, quàm commodi asserere (2) Nobis abusum potiùs, quàm usum Confessionis, imo non nisi abusum esse relictum. (3) Ecclesiam nostram meritò, propter ea, quæ hucusque frequentata sunt, rubore suffundi. &c. Apertè autem Confessionem privatam adversantur, qui eandem propriâ autoritate privatoque ausu abolent. Notissima sunt fanatici Novatoris verba, qui sedem Confessionis audiendæ dicatam *Sathana thronum* & *abyssum infernalem* appellavit: Ex quo equidem *impietatis* & *ignorantie*, in extremâ Theseos nunc propositæ particulâ, manifestè reus peragitur.

II. In causâ religionis, cum de arduis negotiis pronuncian-
dum est, judices adhibendi sunt, quorum doctrina & fides probata
est p. 187.

Ergo judicium privatum, quod ad omnes Christianos spectare agnoscimus, cum judicio publico, de quo nunc agitur, confundunt, qui subortis de fide litibus, res ad eos, qui solidâ controversiarum notitiâ imbuti non sunt, devolvunt.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. XI. XII. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS VII.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

IMMANUEL Rühn/ Colbergâ-Pomeranus,

OPPONENTIBUS

JOHANNE GEORGIO Knöth/

NOBILISSIMI DICASTERII Alumno,

&

GODOFREDO NEANDRO, Gedanensibus,

Habebitur in Auditorio ordinario

d. XXVII. Novembr. M DC XCVII.

G E D A N I,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS
MAXIME PLURIMUMQUE REVERENDIS, EXCELLENTISSIMO,
GLARISSIMIS,
DN. JOHANNI *Gottlieb* MOLLERO,
S. S. Theol. D. in Almâ Rosarum Spectabili Facultatis Phi-
losophicæ h. t. DECANO, ibidemque Græcæ Lingvæ, & in Athe-
næo Gedanensi Philos. P. P. ac BIBLIOTHECARIO;

Iremque
DN. DANIELI CRUGERO,
Ad S. Georg. & Nicol. Colbergæ Pomeranorum Pastori
vigilantissimo,
DOMINIS PATRONIS & EVERGETIS,
submisso animi cultu etatem colendis,
Hoc, quicquid est, & industriæ & gratæ mentis spe-
cimen, adjecto omnigenæ felicitatis voto, consacro
RESPONDENS.

III. *N*unc postrema sunt tempora, in quibus Christus prædixit,
plurimum periculi fore Religioni p. 107.
(1) Ergo apud eos, qui Augustanæ Confessioni ad-
stipulantur, spes meliorum temporum, pro totâ Ecclesiâ in hoc
seculo expectandorum, decollat.

(2) Ergo vaticinium Christi Luc. XVIII. 8. à Sociis Au-
gustanæ Confessionis, de paucitate fidelium, tempore adven-
tus Christi superstitum, rectè accipitur. Nam hoc quoque
dictum, inter prædictiones Christi, de quibus nunc agitur, ju-
re meritòque referimus.

IV. *Scriptura ubique clamat, quòd multum absimus ab illâ
perfectiõne, quam lex requirit.*

Ergo ab Augustanâ Confessione recedunt Novatorum
hypotheses (1) de impletione legis (2) de perfectiõne legali
(3) de appropinquatione ad supremum perfectiõnis gradum
&c. Vid. ad Artic. IV. Theol. 4.

V. *Ipsa regeneratio fit perpetuâ mortificatione vetustatis p. 192.*

(1) Ergo qui regeneratur, non consequitur novam &
qui-

quidem divinam naturam: Hæc enim omnem vetustam simul absorberet.

(2) Ergo potest quis esse regeneritus, qui in fundo seu intimo cordis & anime, nondum est mutatus, seu cujus fundum cordis regeneratio nondum penetravit.

(3) Ergo in regenerito, quamdiu vivit, exterior homo nondum putrefactus est, aut caro & sanguis ita crucifixi, ut concupiscentias suas amplius exerere nequeant.

(4) Ergo nec regeneritus, in hac vitâ, ed pervenit, ut sicut Deus est sanctus & justus, sic pariter ille *LINICE* in *MERA* sanctitate & justitiâ delectetur; nec ullâ ratione divitias, honores & commodum suum quærat &c.

VI. Afflictiones non semper sunt pœne pro certis factis præteritis, sed sunt opera DEI, destinata ad nostram utilitatem, & ut potentia DEI fiat conspectior in infirmitate nostrâ. p. 195.

Ergo graviter peccant, qui in judicia DEI temerè se inge-
rentes, si quid sinistri iis, à quibus verbò veritatis compescuntur, accidat, id ipsum pœnæ locò inmitti, sine fronte clamant.

Ex ARTIC. XII. de POENITENTIA.

I. De Pœnitentiâ docemus, quòd lapsis post baptismum contingere possit remissio peccatorum, QUOCUNQUE TEMPORE (& QUOTIESCUNQUE p. 161.) convertuntur. Et quòd Ecclesia talibus redeuntibus ad Pœnitentiam, absolutionem impertire debeat. p. 12. Damnantur Novatiani, qui volebant absolvere lapsos post Baptismum, redeuntes ad Pœnitentiam. p. 13.

(1) Ergò periculosè statuitur (1) quòd mutatio spiritualis Pœnitentium, perquàm difficilis fit. (2) quòd paucis, aut prouti nonnemo haud obscurè indicat, nulli in ultimò agone contingat. (3). quòd nequeat frequenter iterari. (4) quòd negotium istud alterâ vice difficiliùs procedat, quàm primâ, semperque difficultas, prorogatis vicibus, crescat.

(2) Ergò periculosiùs adhuc est, definire, quot vicibus peccator relapsus à Deò recipiatur, eidemque tertiâ, vel etiam alterâ vice ad vomitum redeunti, gratiæ fores præcludere

(3) Er-

(3) Ergò periculòsissimum est, scribere: *Adulti* (Tironibus & proficientibus oppositi,) *difficulter deficiunt. Et si contingat eos deficere, impossibile est ad Pœnitentiam renovari. Tirones facile, Adolescentes agrè, Adulti planè non renovantur. Quid est Novatianismum revocare, si hoc non est?*

II. *Constat Pœnitentia PROPRIE his duabus partibus: altera est Contritio, seu terrores incussi conscientie, agnito peccato: altera est Fides, que concipitur ex Evangelio, seu absolutione, & credit, propter Christum remitti peccata, & consolatur conscientiam & ex terroribus liberat, p. 12. Add p. 168. 169. 171. Cum verbum, quod arguit peccata, solum traditur, doctrina Legis est, non Evangelii. Apol. p. 166. Add. p. 169.*

(1) Ergò Pœnitentia non est duplex, nempe alia legalis, alia evangelica; sed numero non nisi unica: quamvis ad illam unicam Pœnitentiam & Lex & Evangelium concurrant.

(2) Ergò Pœnitentiam imperfectam prædicant, qui non nisi Legem prædicant.

(3) Ergò Contritio tantùm ex Lege, nequaquam verò ex Evangelio resultat.

(4) Ergò ratio seu qualitas Contritionis non mutatur per Evangelium; sed Evangelium, per solam legem jam contritis, succurrit, juxta illud, quod in Apol. legitur: *Quid aliud nisi desperationem docent, qui in his terroribus tantùm ostendunt Legem? Nos igitur addimus alteram partem Pœnitentia, de fide in Christum, quod in his terroribus debeat conscientiis proponi Evangelium de Christo, in quo promittitur gratis remissio peccatorum per Christum. Debent igitur credere, quòd propter Christum gratis remittantur ipsis peccata. Hec fides erigit, sustentat, & vivificat contritos. p. 166.*

(5) Ergò plures Pœnitentiæ propriè sic dictæ partes fingendæ non sunt: quamvis improprie locuturis Apologia concedat, addere tertiam partem, videlicet dignos Pœnitentiæ fructus pag. 165.

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. XII. XIII. XIV. retentis ferè ipsis libro-
rum Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS IIX,

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

JOACHIMUS ERNESTUS HÖRLITZ, Gedanensis,

OPPONENTIBUS

IMMANUELE Kühn / Colbergâ-Pomerano,

&

GODOFREDO NEANDRO, Gedanensi.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die IV. Decembr. M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

V I R O
MAXIME REVERENDO, EXCELLENTISSIMO, AMPLISSIMO
arque CLARISSIMO,
DN. JOHANNI Gottlieb MOLLERO,
S.S. Theologiæ DOCTORI, in Universitate Rostochiensis Facul-
tatis Philosophicæ h. t. DECANO. Spectabili, ibidemque Græcæ Lin-
gæ, & in Athenæo Gedanensi Philosophiæ PROFESSORI P.
ac Reip. BIBLIOTHECARIO;

DOMINO PATRONO ac MÆCENATI, ob in-
numera beneficia, humillimâ mentis observantiâ nun-
quam non quàm maximè venerando,

Primos hosce conatûs theologicos, ulterioris sui
studiorumque suorum commendationis ergò,
submissò consecrat animo

RESPONDENS.

III. **F**ructus Pœnitentiæ est, mutatio totius vitæ ac morum in me-
lius. p. 165.

Ergò ineptè docetur, quòd mortificatio carnis sit præ-
paratio cordis ad contritionem pœnitentialem: item quòd profun-
dum fundamentum in mortificatione carnis, in abnegatione sui ipsi-
us, &c. poni oporteat, antequam de Pœnitentiâ cogitare liceat.
Cum enim mortificatio carnis, abnegatio sui ipsius, &c. ad
mutationem vitæ, ceu fructum Pœnitentiæ pertineat, (fatente
in terminis Apologiâ nostrâ, pag. 188.) quomodò Pœnitenti-
am, aut contritionem pœnitentialem, ut præparatio, præce-
deret?

IV. Non prius dilectio adest, quàm sit facta fide reconciliatio.
Lex enim non fit sine Christo pag. 167. Fidem sequitur dilectio.
Ibid. Prius oportet nos fide accipere remissionem peccatorum, quàm
Legem facimus; etsi, ut suprâ dictum est, fidem dilectio sequitur;
quia renati Spiritum Sanctum accipiunt, idè legem facere incipi-
unt. p. 177. Add. p. 178.

Ergò non justificamur per fidem efficacem, h. e. in ipso
Justificationis actû, opera secum habentem. Alioqui enim
Dile-

Dilectio simul esset cum fide justificante. 2. Diligeremus, quando fit reconciliatio. 3. Tum jam legem faceremus, cum fide accipimus remissionem peccatorum. Vid. plura Art. IV. Th. 3.

V. *Voci absolventis, non secus ac voci de cœlo sonanti credendum est* p. 167.

(1) Ergò Confessio privata, si non ob aliam causam, vel propter hanc solam, quòd in absolutione Deus per Ministrum cum confitente loquitur, retinenda foret. Vid. Art. 11. Th. 1. & in Apolog. p. 181.

(2) Ergò vocem de cœlo sonantem vilipendit, qui cum Confessione privatâ, ipsam Absolutionem in Ecclesiâ nostrâ usitatam, *Idolis accenset*, aut quomodocunq; remotam cupit.

Ex ARTIC. XIII. de USU SACRAMENTORUM.

I. *Sacramenta instituta sunt, non modò, ut sint nota professionis inter homines; sed magis, ut sint signa & testimonia voluntatis DEI erga nos, ad excitandam & confirmandam fidem in his, qui utuntur, proposita.* p. 13.

(1) Ergò qui de Sacramentis Ecclesiæ nostræ participare dedignantur, ex eò ipsò, quòd à nobis schismate factò exierint, dignoscuntur.

(2) Ergò maximò suò damnò errant, qui Eucharistiam aspernantur, quòd eandem ad rudimenta Ecclesiæ solùm pertinere, & adultis in fide, non amplius necessariâ esse, arbitrantur.

II. *Sacerdotes apud nos vocantur, non ad ulla sacrificia, velut in Lege, pro populo faciendâ, ut per ea mereantur populo remissionem peccatorum; sed vocantur ad docendum Evangelium & Sacramenta porrigenda populo. Nec habemus nos aliud sacerdotium, simile Levitico, sicut satis docet Epistola ad Ebræos.* p. 201.

Ergò Ministros Ecclesiæ nostræ rectè vocamus Sacerdotes: non quidem à sacrificio strictè sic dicto, quod offerant; sed à sacris, quæ juxta vocationem, nomine Ecclesiæ peragunt. Conf. p. 204. ubi expressè *nostrorum Sacerdotum* mentio fit.

III. *Prodest, quantum fieri potest, ornare ministerium verbi, omni genere laudis, ad versus fanaticos homines, qui somniant, Spiritum*

ritum Sanctum dari, non per verbum, sed propter suas quasdam preparationes, si sedeant otiosi, tacite, in locis obscuris, expectantes illuminationem; quemadmodum olim ἐν ὄσσεια ἡ δοχεὶα docebant, & nunc docent Anabaptistæ. p. 202.

(1) Ergò plus, quàm verbis exprimi queat, nocent, qui per nimiam exaltationem Sacerdotii spiritualis, deprimunt Sacerdotium ecclesiasticum: præsertim si iidem jactitent, quemlibet Christianum, etiam extra necessitatis casum, eandem habere potestatem, quam Deus Ministro Ecclesiæ publico concessit.

(2) Ergò Ecclesiastico ac Anabaptistico Spiritu afflantur, qui per integros dies in lectis decumbentes, aut aliò modò se hominum consortio, librorumque lectioni subtrahentes, regenerationem ac illuminationem expectant.

Ex ARTIC. XIV. De ORDINE ECCLESIASTICO.

I. De ordine Ecclesiastico docent, quòd nemo debeat in Ecclesiâ publicè docere, aut Sacramenta administrare, nisi ritè vocatus p. 13.

(1) Ergò falcem in alienam messem, ut ἀλλοθίους ἐπίσκοποι, mittunt, qui sine vocatione speciali, conventicula, sacrorum causâ, instituunt, confessiones audiunt, imò nec ab Euchari-
stia dispensandâ abstinere.

(2) Ergò licentia libros de rebus theologis, præsertim absque censurâ & approbatione Ministerii ordinarii, edendi, quam nunc Tros Rutulusque, ne fœmellis quidem exceptis, quas tamen Spiritus Sanctus in Ecclesiâ tacere jubet, 1. Cor. XIV. 34. sibi impudenter arrogat, meritò reprehenditur.

II. Ecclesiam esse scimus apud hos, qui Verbum Dei rectè docent & rectè administrant Sacramenta.

Ergò veritas Ecclesiæ nostræ, à Novatoribus, qui pro membris illius sese etiamnum venditant, præsertim si Verbum & Sacramenta apud nos rectè se habere agnoscant, sine causâ in dubium vocatur. Vid. Artic. VII, Th, unic.

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. XV, retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS IX.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

MARTINUS *Schult*/ Stolp. Pom.

OPPONENTIBUS

ANDREA CASPARO ROTHIO, Falcob. March.

&

NATHANAELE CRETLOVIO, Gedan.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. XI. Decembr. M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Plurimum Reverendis, Clarissimis, Doctissimisque,

DN. JOHANNI FRIDERICO SIMONIS,

DN. MICHAELI Saeman /

Ad ædem Palæopolitanam S. Petri, Stolpæ Pomeranorum, Symmystis vigilantissimis, & de Ecclesiâ Christi optimè meritis,

Dominis Patronis ac Fautoribus, omni observantiâ devenerandis,

Primitias hæc Theologicas, in qualecunque gratæ mentis argumentum & ulteriorem sui futurumque studiorum commendationem, cum sempiternæ felicitatis voto, humillimè consecrat

RESPONDENS.

EX ARTIC. XV. de RITIBUS ECCLESIASTICIS.

I. **D**E Ritibus Ecclesiasticis docemus, quòd ritus illi servandi sint, qui sine peccato servari possunt, & prosunt ad tranquillitatem & bonum ordinem in Ecclesiâ; sicut certa ferie, festi & similia. p. 13. Traditiones veteres, factas in Ecclesiâ, utilitatis & tranquillitatis causâ, libenter servamus, easq; interpretamur $\omega\epsilon\delta\varsigma\ \tau\omicron\ \epsilon\upsilon\Phi\eta\mu\omicron\tau\epsilon\gamma\omicron\nu$, exclusâ opinione, quæ sentit, quòd justificent. p. 212. Ne sine probabili causâ mutetur aliquid in usitatis ritibus, sed propter alendam concordiam, serventur veteres mores, qui sine peccato, aut sine magnò incommodò servari possunt. p. 214.

Ergò, quamdiu precibus, lacrymis, remonstrationibus, aliisque licitis quibuscunque modis, declinari potest, non condescendum in religione dissidentibus, si feriarum, festorum & similibus rituum abrogationem injungant. Qui
verò

verò ex nostris, suo etiam consilio, aut saltem conniventia, libertati Ecclesie insidiantibus pollicem premunt, næ illi Deo proditæ bonæ causæ rationem aliquando reddere tenebuntur.

II. Postquam sapientie ac justitiæ species in jeuniis, similibusq; exercitiis corporis fefellit homines, sequuntur infinita incommoda: Obscuratur Evangelium de justitiâ fidei in Christum, & succedit vana fiducia talium operum. Deinde obscurantur præcepta Dei, cum hæc opera arrogant sibi titulum perfectæ ac spiritualis vite, & longè præferuntur operibus præceptorum Dei; ut operibus suæ cujusq; vocationis, administrationi œconomie vite conjugali, educationi liberorum. Hæc præ illis ceremoniis judicantur esse profana, ita, ut cum quadam dubitatione conscientie, à multis exercentur. p. 210.

Ergò nihil boni & recti in Ecclesiam introducunt, qui immodicis præconiis exercitia quædam corporis à Deo nullibi præcepta ornant, operibusq; præceptis exæquant, aut etiam præferunt, atque sibimet ipsis, tanquam spiritualibus, præ aliis in libertate persistentibus, ceu carnalibus, plaudunt. Huc spectat affectata abstinentia à choreis, spectaculis, conviviis, joco, risu, novellarum lectione, deambulationibus recreationis causâ susceptis &c. Interim illa quoque memori animo consideranda sunt, quæ p. 214. in Apologiâ sequuntur: *Usus libertatis in his rebus, ita moderandum esse docemus, ne imperiti offendantur, & propter abusum libertatis, fiant iniquiores vera doctrina Evangelii.*

III. Præcipuus cultus Dei est docere Evangelium p. 212. In nostris Ecclesiis omnes conciones in his locis consumuntur: de pœnitentiâ; de timore Dei; de fide in CHRISTUM; de justitiâ fidei; de consolatione conscientiarum per fidem; de exercitiis fidei; de oratione, qualis esse debeat, & quòd certò statuendum sit, quòd sit efficax, quòd exaudiatur; de cruce; de dignitate magistratum & omnium civilium ordinationum; de discrimine regni Christi, seu regni spiritualis, & politicarum rerum; de conjugio; de edu-
catione

catione & institutione puerorum; de castitate, de omnibus officiis
charitatis. p. 213.

(1) Ergò non sola Lex in concionibus proponenda est,
sed vel maximè etiam Evangelium.

(2) Ergò Lucumonis illius, qui ante annos aliquot, in lo-
cum Concionum hætenus apud nos usitatarum, nudam Scri-
pturæ prælectionem substituere moliebatur, conatus meritò
exsibilantur & exploduntur.

IV. De mortificatione carnis, & disciplinâ corporis ita doce-
mus: quòd vera & non simulata mortificatio fiat per crucem &
afflictiones, quibus DEUS exercet nos. In his obediendum est
voluntati Dei, sicut ait Paulus: Exhibete corpora vestra hostiâ. &c.
Rom. XII. 1. Et hæc sunt spiritualia exercitia timoris & fidei. Verùm
præter hanc mortificationem, quæ fit per crucem, est & voluntari-
um quoddam exercitii genus necessarium, de quò Christus ait: Ca-
vete, ne corda vestra graventur crapulâ. Et Paulus: Castigo cor-
pus meum, & in servitutem redigo. &c. Et hæc exercitia suscipi-
enda sunt, non quòd sint cultus justificantes; sed ut coërceant carnem,
ne saturitas obruat nos, & reddat securos & otiosos, quæ ex re fit,
ut affectibus carnis indulgeant, & obtemperant homines. Hæc di-
ligentia debet esse perpetua, quæ habet perpetuum mandatum DEI.
Et illa præscripta forma certorum ciborum ac temporum, nihil facit
ad coërcendam carnem. p. 213. 214: Add. ex Part. 2. Art. 5. p. 31.

Ergò suspectus meritò est, ne quid perverfi machinetur,
qui præter hanc mortificationem carnis & disciplinam corpo-
ris, adhuc aliam disciplinam & mortificationem, quam exter-
nam vocat, & titillationi carnis mitigandæ cumprimis idone-
am esse, atque exemplo veterum Christianorum (fortasse in mo-
nasteriis, aut solitudinibus) irrogari debere censeret, tanquam ad
profectus in Christianismo faciendos conducentem, inculcat:
à quâ sententiâ tantò magis Ecclesiæ metuemus, quoniam ibi-
dem in Pontificiis non ipsæ flagellationes similesq; castigatio-
nes aliæ, pridem rejectæ; sed tantùm excessus earum reprehenduntur.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. XVI. XVII. XIX. retentis ferè ipſis li-
brorum Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS X,

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ diſputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

JACOBUS ZYTZAU, Pentzlinenſis Mecklenb.

OPPONENTIBUS

BARTHOLOMÆO HAUCKIO, Starg. Boruſſo.

&

CHRISTOPHORO BRAUERO, Rügenwaldiâ Pom.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die XV. Januarii, M. DC. XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Admodum Reverendo, Amplissimo, nec non Doctissimo,
DN. MICHAELI KEMPINIO,

Ad Æd: D. Barthol. Symmystæ meritissimo,
ut &

Nobilissimo ac Fortissimo,
DN. CHRISTIANO LEHMANNO,

Vigiliarum Præfecto, hujus Civitatis vigilantissimo,
DOMINIS PATRONIS ac FAUTORIBUS,

In ulteriorem studiorum suorum commendationem,
cum ardentissimo omnigenæ prosperitatis Voto,
exercitationem hancce Theologicam, debitâ
mentis observantia, consecrat

RESPONDENS.

Ex ARTIC. XVI. De REBUS CIVILIBUS.

DE rebus civilibus docemus, quòd legitima ordinationes civiles
sint bona opera DEI: quòd Christianis liceat gerere magistra-
tus, exercere judicia, judicare res ex Imperatoriis, & aliis
presentibus legibus, supplicia jure constituere, jure bellare, militare,
lege contrahere, tenere proprium, jusjurandum postulanti-
bus magistratibus dare, ducere uxorem, nubere. Damnamus Anaba-
ptistas, qui interdiciunt hac civilia officia Christianis. p. 14. &
215. Denique quòd legitima ordinationes civiles, sint bona crea-
tura DEI, & ordinationes divina, quibus tuto Christianus uti po-
test. p. 215. Evangelium tradit justitiam aeternam cordis; in-
terim non dissipat Politiam aut Oeconomiam, sed maxime postu-
lat conservare, tanquam ordinationes DEI, & talibus ordinationi-
bus exercere charitatem. p. 14. 215. De his rebus, quàm malè
judicaverint multi Scriptores, constat quia in hoc errore fuerunt,
Evangelium externam quandam, novam & monasticam politiam
esse, nec viderunt, Evangelium cordibus asserre justitiam aeternam,
foris autem probare statum civilem. Vanissimum & hoc est, quòd
fit

fit perfectio Christiana, non tenere proprium. &c. p. 216. Sunt infinite disputationes de contractibus, de quibus nunquam satisfieri bonis conscientis potest, nisi sciant hanc regulam: quod Christianis liceat uti civilibus ordinationibus ac legibus. Hæc regula tuetur conscientias, cum docent, eatenus licitos esse contractus coram DEO, quatenus eos magistratus seu leges approbant. p. 217.

Ergo fatuus (ut Apologia loquitur, p. 217.) opinionibus indulgent, qui ut Ecclesiæ emendationem (si Diis placet) pro virili promoveant, clam palamve, directè aut indirectè, ineptias Anabaptisticas Monasticasque reducere student. Id quod hactenus non obscurè fit, quando vel prohibetur, vel ceu illicitum disvadetur. (1.) jure bellare, (2.) jusjurandum postulantis magistratibus dare. (3.) jus suum coram judicio prosequi. (4.) In ecclesiastico officio uxorem ducere, (5.) proprium tenere. &c. Quod ad ultimum attinet, ut alia fileamus, quisquis non profusus obesæ naris est, facilè subolfaciet, quò tendant illa: Universalis defectus plenariæ communionis omnium bonorum indicat, quòd nullum exemplum perfectæ amicitia exhibere queamus: Item: Avarus quietem suam per proprietariam possessionem pecuniæ, aliarumque rerum impetrare conatur. Proprietas ergo anima & vita avaritiæ &c. Quid verò ad hæc Apologia nostra? Communio Platonica (qualis ut ex antecedentibus constat, apud Monachos & Anabaptistas obtinet) non habet mandatum DEI. p. 217. & paulò ante: Scriptura non precipit, ut res sint communes, sed lex decalogi, cum inquit: Non furtum facies: dominia distinguit, & suum quemque tenere jubet, p. 216.

EX ARTIC. XVII. De CHRISTI REDITU AD JUDICIUM.

Christus impias condemnaturus est, ut cum Diabolo sine fine crucientur. p. 217. Damnamus Anabaptistas, qui sentiunt, hominibus damnatis ac Diabolis finem pœnarum futurum esse. p. 14.

Ergo nec venia est concedenda Novatori cuidam, qui eodem, quo Anabaptistæ olim Spiritu agitatus, hoc ipso anno, damnatam hanc doctrinam propugnare audebat.

II. Da-

II. *Damnamus illos, qui spargunt Judaicas opiniones, quòd ante resurrectionem mortuorum, p[ro] regnum mundi occupaturi sint, ubique oppressis impiis p. 14.*

Ergò procul hinc, procul ab Ecclesiâ nostrâ arceantur Chiliastræ moderni, qui ante resurrectionem universalem (1.) piis regnum aliquod novum pollicentur (2.) quod ab illis occupandum sit (3.) eum oppressione impiorum: (4.) quæ opinio, collatis præsertim fundamentis, quibus superstruitur, usque aded Judaica est, ut Judæi Amstelodamenses, non neminem in eodem luto cum Novatoribus nostris hærentem, tanquam domesticû fidei, ad circumcisionem suscipiendam invitarent. Epitome Judaicarum literarum, à Dn. D. Georgio Henr. Hæberlino, Prof. Theol. Tubingenfi, inserta est eruditæ ipsius disputationi, quam Anno M DC XXCIIX, habuit, *de Chiliastræ hodierno, fidei Christianæ ruinâ Th. 5. sq.*

EX ARTIC. XIIX, De LIBERO ARBITRIO.

I. *Opera primæ tabule non potest hominum cor efficere, sine Spiritu Sancto, sicut ait Paulus: Animalis homo, hoc est, homo tantum naturalibus viribus utens, non percipit ea, quæ sunt Spiritus DEI. (1. Cor. II. 14.) p. 219. Ex l. 3. Hypognosticon, esse fateamur liberum arbitrium omnibus hominibus, habens quidem judicium rationis, non per quod sit idoneum in iis, quæ ad DEUM pertinent, sine DEO aut inchoare aut certè peragere, sed tantum in operibus vitæ presentis. Et post pauca: Damnamus Pelagianos, & alios, qui docent, quòd sine Spiritu Sancto, solis natura viribus possumus præcepta DEI facere, quoad substantiam actuum. p. 15.*

Ergo sibi relictus homo, naturalibus viribus non potest excellentem verbi divini notitiam consequi & quidem tantam, ut & dicta Scripturæ difficilia illustrare, explicare & à corruptelis aliorum vindicare, imo ut totam fidei analogiam, sine ullius erroris misturâ tenere & de eâ concionari ac disputare queat.

IN NOMINE JESU!

- Thesium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. XIX. XX. XXI. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS XI.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

JACOBUS JOACHIMUS WENDIUS, Bütoviâ-Pom.

OPPONENTIBUS

THEODORO JOHANNE WILLICHIO, Bütoviâ-Pom.

&

FRIEDERICO GODOFREDO WEGERO, Stolbergenfi Saxone.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. XXI. Januar. M DC XCVII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS
Nobilissimo, Experientissimo atq; Excellentissimo,
DN. OTTONI DIETERICO VOEGE-
DINGIO,

Medicinæ D. celeberrimo, ut & Physico civitatis plu-
rimorum annorum meritis gravissimo:

ut &

Admodum Reverendo, Amplissimo & Doctissimo,
DN. M. MICHAELI ULMITZ,

Ad Æd. S. Corporis Symmystæ vigilantissimo, meritissimo,
Dominis Patronis, Mæcenatibus, Evergetis, devoto ani-
mi cultu atq; observantiâ, colendis,

Theologicas hæc primitias, in debitâ gratitudinis tesseram,
ulteriore Eorundem sibi favorem conciliaturus, dedicat

RESPONDENS.

Ex ARTIC. XIX. De CAUSA PECCATI.

D*E causa peccati docemus, quòd tametsi Deus creat & conservat*
naturam, tamen causa peccati est voluntas malorum, videli-
cet, Diaboli & impiorum, quæ, non adjuvante Deo, avertit
se à DEO. p. 15.

Ergo cum typo sanorum verborum haudquaquam con-
venit, quòd Deus singulari & memorabili consilio, inter he-
terodoxos quibusdam oculos, quasi manu objectâ, occludat, ne in
omnibus veritatem divinam cognoscant, ut falsis loco apud fu-
os maneant. Nam qui veritatem, quam cognoscere potest
& debet, non cognoscit, in eo quo non cognoscit, se à DEO
avertit: Quòd si igitur Deus ei oculos occluderet, utique
adjuvante Deo se averteret à Deo, & sic Deus causa peccami-
nosæ illius aversionis foret.

Ex ARTIC. XX. De BONIS OPERIBUS.

I. Falsò accusantur nostri, quòd bona opera prohibeant. Nam
scripta eorum, quæ extant de decem præceptis, & alia simili argumen-
to,

10,

so, testantur, quòd utiliter docuerint de omnibus vita generibus & officiis, qua genera vitæ, qua opera, in qualibet vocatione, DEO placeant. p. 15. 16.

Ergo nunc etiam ad scripta, (addo conciones) nostratum, quæ non solum ante hæc certamina, sed & durante lite, oculos auresque expleverunt, contra easdem aut non multò ab similes calumnias Novatorum, tutò provocamus.

II. *Doctrinam de fide oportet in Ecclesiâ præcipuam esse. p. 16.*
Quamquam autem hæc doctrina contemnitur ab imperitis, tamen experiuntur pia ac pavida conscientie, plurimum eam consolationis afferre; quia conscientie non possunt reddi tranquille, per ulla opera, sed tantum fide; cum certò statuunt, quòd propter Christum habeant placatum Deum. p. 17.

1. Ergo falluntur, qui doctrinæ de fide in Ecclesiâ præferunt doctrinam de operibus.

2. Ergo pro imperitis habendi, qui sanam hancce de fide doctrinam contemnunt & calumniantur.

3. Ergo iidem contemtores in periculo haud levi versantur, si conscientia, quæ nunc fortasse aliquandiu dormit, evigilet & legalis justitiæ, quam tantopere in aliis urserunt, rationem ab illis exigit.

4. Ergo hujusmodi corruptoribus sanæ doctrinæ, quibus fieri potest modis, resistendum.

III. *Allegant Adversarii ex Petro: (2. Epist. I. 10.) Studete firmam facere vocationem vestram &c Jam vides, Lector, adversarios nostros non perdidisse operam in discendâ Dialecticâ, sed habere artificium ratiocinandi ex Scripturis prorsus quidquid libet. Facite firmam vocationem vestram per bona opera: igitur bona opera merentur remissionem peccatorum. Sanè concinna erit argumentatio, si quis sic ratiocinetur de reo capitalis poena, cui poena remissa est; Magistratus precipit, ut in posterum abstineas ab alieno: Igitur per hoc meritus es condonationem pœnæ, quòd nunc ab alieno abstines. Sic argumentari, est ex non causâ, causam facere, &c. p. 222. Et post pauca: Adsunt alia testimonia non melius coherentia ibid.*

1. Er-

1. Ergo Logica usum habet in Theologiâ, non solum ut doceamur, quid & quomodo aliquid ex alio sequatur; sed etiam, ut adversarios à recto tramite aberrantes, in orbitam reducamus.

2. Ergo Philosophia sobria, cujus seu pars, seu instrumentum est Logica, ex Scholis Christianorum haudquaquam exterminanda est.

3. Ergo sine læsione charitatis Christianæ, adversarios ad absurdum deducere licet.

Videntur tamen nobis adversari illa p. 231. *Audivimus excellentes Theologos desiderare modum in Scholasticâ doctrinâ, que multo plus habet rixarum Philosophicarum; quam pietatis. Resp. per tritum versiculum: Usus habet laudem; crimen abusus habet. Nostra quidem sententia de usu Philosophiæ, jam An. M. DC. XCII. d. XXX. Aprilis, sequenti Pronunciato includebatur: Indirectè Philosophia, etiam in spiritualibus, aliquid confert: non quidem ut medium, ullo modo efficax ad fidem accendendam, conservandam aut augendam; sed tamen ut instrumentum pedagogicum, quo Christiani in applicatione Verbi non sine fructu uti queunt; ut proinde non mereantur audiri, qui studiis illis per se consideratis, studium pietatis impediri somniant.*

Ex ARTIC. XXI. De CULTU SANCTORUM.

I. Citant Adversarii Hieronymum contra Vigilantium. Sic & triumphant, quasi jam debellatum sit, nec vident isti asini, apud Hieronymum contra Vigilantium nullam extare syllabam de Invocatione. p. 223. Add. p. 297.

Ergò in Disputatione contra Adversarios, ubi lenitate nihil proficitur, ad duriora verba descendere fas est, ne sapere sibi videantur. Proverb. XXVI. 4. Hæc, ut opinamur, de causâ Confessores nostri Adversarios suos coram Imperatoriâ Majestate alibi etiam vocabant *fatuos*. p. 279. *impudentes*, p. 282. *stultos*, p. 283. *homines nihili*. pag. 283. *imò nebulones*. pag. 480.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. XXI. & Part. II. Art. I. retentis ferè ipſis li-
brorum Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS XII.

Quas

Cum Porifmatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ diſputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

JACOBUS MULLERUS, Stolpâ-Pomeranus,

OPPONENTIBUS

BARTHOLOMÆO HAUKIO, Stargardiâ-Boruſſo

&

JACOBO JOACHIMO WENDIO, Bûtoviënſi

Pomerano.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die XXII. Januarii, M DC XCVIII.

G E D A N I,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Plurimum Reverendis & Amplissimis,

DN. EILHARDO ZIRENBERGIO,

Ad Ædem D. Bartholomæi Pastori meritissimo,

DN. JOHANNI FALCKIO,

Ad Ædem S. Catharinæ

ut &

DN. DANIELI Schmidt /

Ad Ædem S. Corporis Symmyctis vigilantissimis;

Mecenatibus ac Patronis meis summâ humillitate devenerandis,

Exercitationem hancce Theologicam, in debitam gratitudinis tesseram, ulterioremq; Eorundem sibi favorem conciliaturus, dedicat offertque

RESPONDENS.

II. **D**ebemus DEO gratias agere, quòd dederit Doctores & alia dona Ecclesie. p. 223. 224. Interfectis (aut, quæ moralis interfectio est, loco motis) bonis Doctoribus, oppressâ sanâ doctrinâ, postea existent fanatici Spiritus, quos non poterunt reprimere Adversarii, qui & Ecclesiam impiis dogmatibus perturbabunt, & totam ecclesiasticam politiam evertent, quam nos maximè cupimus conservare. p. 232.

I. Ergò ingrati in DEUM sunt, qui Doctores de Ecclesiâ optimè meritos, non solum vivos, sed etiam pridem in Domino mortuos, indignè tractant. Horret animus ab eo, qui Ecclesie nostræ membrum se profiteretur, legere sequentia: *Per orthodoxiam vera doctrina intelligatur, non morosa quorundam Lutheranorum sola speculatio & commentationes cum commentis, quibus Poirer servili jure famulari abnegat; non itidem Scripturæ & sanæ rationi. Qui verò nostri illi? An Lutherus, qui librum de servo Arbitrio contra Erasmus, nondum retractavit? An Melancthon, DEUM autorem peccati faciens? An Chemnitius, absolutum decretum statuens? An Jacobus Andreas, monstruosam ubiquitatem obtrudens? An novitii alii? Ut taceamus, quæ contra Atha-*

thanasium, Cyrillum Alexandrinum &c. improbo ore aut calamo effutiuntur.

2. Ergò quid expectari potuerit, ubi Novatores brachio seculari, ad remotionem usque Orthodoxorum abusi sunt, ante eventum patuit. Neque enim fallit Apostoli præsagium 2. Thes. II. 10. 11. *Eò quod charitatem veritatis non receperunt, idè mittet illis DEus operationem erroris, ut credant mendacio, ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati; sed consenserunt iniquitati.*

3. Ergo pro quibus habendi sint, qui hodie Ecclesiasticam politiam disturbare atque evertere conantur, dispalescit, nempe pro *Fanaticis & Spiritu fanatico* actis.

4. Ergò ex eodem fonte scaturiunt, quæ ex odio politix Ecclesiasticæ de *Papistis* aut *Statistis* Evangelicorum blaterando ebuccinantur.

III. Adversariis vitio vertitur, quòd *non dent operam, ut extet apud populum certa quadam summa dogmatum ecclesiasticorum.* p. 232.

Ergò ex adverso laudabiliter atque utiliter apud nos summa dogmatum ecclesiasticorum, in libris Symbolicis & Systematicis exhibetur.

IV. *Hoc officium DEO maximè omnium debet Magistratus, sanam doctrinam conservare & propagare, & defendere recta docentes. Id enim postulat DEus, cum Reges ornat nomine suo, & Deos appellat, inquiens: Ego dixi; Dii estis: ut res divinas, hoc est Evangelium Christi, in terris conservari & propagari curent, & tanquam vicarii DEI vitam & salutem innocentium defendant.* p. 232.

Ergò nova & prodigiosa dogmata meritò censentur illa, (1) quòd *injuriosi sint in Principes Christianos, qui ipsorum jura quoad Ecclesiastica, cum Juribus Regum Israeliticorum comparant;* (2) quòd in Scripturà nihil extet ad Principes Christianos directum, quo ipsis peculiare officium in Ecclesià injungatur; (3) quòd *exemplis Constantini M. Theodosii aliorumque*

Impe-

Imperatorum (Israeliticorum Principum vestigia prementium) titulo niti nequeamus; quippe qui non tam vitio proprio, quam illorum Clericorum, quibus erant obsessi, multa in Jure circa sacra perpetrarint, qua defendi nequeant.

EX PRÆEAT. PARTIS. II.

Facile hoc judicari potest, nihil magis prodesse, ad dignitatem ceremoniarum conservandam, & alendam reverentiam ac pietatem in populo, quam si ceremonia ritè fiant in Ecclesiis. p. 20.

Ergò cerebri malefani excrementa sunt (1) Quòd naturaliter nulla externa ceremonia in cultu exigatur. (2) Quòd DEUS, ut cordium scrutator, nullas curet ceremonias. (3) Quòd Christus JESUS religionem introduxerit religioni naturali, ceremoniarum experti, ferè conformem. (4) Quòd de Adiphoris, nihil præcipiat jus divinum (5) Quòd ceremoniarum omnes subjaceant voluntati solius Principis, ut pro lubitu eas introducere, mutare, abolere queat, tametsi ex universalis atq; ab ipso Principe approbati Concilii sententiâ, receptæ sint (6) Quòd hoc ipsum specialiter obtineat, si referatur ad Exorcismum baptismatè, Musicam instrumentalem, Imagines templorum nostrorum, Canticiones latinas, Confessionem privatam, panes orbiculares in Eucharistiâ usitatos, distributionem panis eucharistici, formulas in distributione consuetas, signum crucis, imò etiam ad templa; quorum exstructio (planè ut Quackeri sentiunt) pro signo cordis ab Antichristo occupati & paganizantis venditatur.

EX ARTIC. I. PART. II. De UTRAQUE SPECIE.

Tota Ecclesia, autoritate Christi, non autoritate humanâ utitur Sacramento, p. 233. utpote quod institutum est ad consolandas & erigendas territas mentes, cum credunt, carnem Christi, datam pro vitâ mundi, cibum esse; credunt se conjunctos Christo vivificari. p. 235.

Ergo Eucharistia non tantùm pertinet ad infantiam Ecclesiæ, aut ad tyrones in Christianismo. Vid. Art. X, Part. I, Theol. I.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. II. III. & IV. Part. II. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum

MANIPULUS XIII.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

BARTHOLOMÆUS HAUCK, Stargardiâ-Borufs.

OPPONENTIBUS

ANDREA CASPARE ROTHIO, Falckenburgo-Neomarchico,

&

JACOBO ZIZA U. Pentzlinensi Mecklenb.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. IV. Februar. M DC XCVIII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Prudentissimis, Spectatissimis, Integerrimisque,
DN. **Gottlieb KERNERO,**
DN. **Gottfried ABRAMSON,**
DN. **NATHANAELI ZUTER,**

Laudatissimi Emporii Ged. Negotiatoribus Floren-
tissimis,

*Mecenatibus ac Fautoribus omni quo decet honoris cultu
prosequendis,*

Hoc quicquid est Speciminis Theologici, cum ar-
dentissimo omnigenæ felicitatis voto, in ulteri-
orem sui commendationem, decentissimè offert
Barthol. Hauck.

EX ARTIC. II. PART. II. DE CONJUGIO SACERDOTUM.

Conjugium non solum procreationis causâ necessarium est, sed
etiam remedii causâ, p. 239. Add. p. 22. 246. 247.
Idcò inprimis oportuit hoc tempore severissimis legibus, atque
exemplis munire conjugium, & ad conjugium invitare homines.
p. 246. Quæ de naturâ hominum in genere disputamus, profectò
etiam ad Sacerdotes pertinere judicamus, p. 239. Legem de cæ-
libatu constat superstitiosam & periculosam esse. p. 237. Paulus
vocat doctrinam Demoniorum, quæ prohibet conjugium. p. 23.
Add. p. 248. Res debebat relinqui libera; non debebant injici
laquei imbecilibus, per hanc legem. p. 240. Exempla commemo-
rare possemus, ubi valdè perturbata sunt piæ quedam conscientiæ,
propter legitimum usum conjugii. Id malum erat natum ex opi-
nionibus Monachorum superstitiosè laudantium cælibatum. p.
245. Add. p. 34. 35.

I. Ergo

1. Ergo in tempore obſiſtendum illis, qui Conjugium, præſertim Miniſtrorum Eccleſiæ, vel expreſſè convitiantur, vel ſubdolè impetunt; ut lector, non prorsus obefæ naris, facilè ſubolſfaciat, quo collimetur.

2. Ergo falſum eſt, quòd Paulus Apoſtolus 1. Tim. III. 12. Tit. V. 9. polygamiam ſucceſſivam Miniſtris Eccleſiæ prohibuerit.

EX ART. III PART. II. DE MISSA.

I. *Opus eſt ceremoniis, ut doceant imperitos, p. 23. 24. Ceremonia debent obſervari, tum ut diſcant homines Scripturam; tum ut verbo admoniti concipiant fidem, timorem, atque ita orent etiam: nam hi ſunt fines ceremoniarum. p. 250. Candela, vaſa aurea, & ſimiles ornatus, decent; ſed non ſunt proprius ornatus Eccleſiæ. p. 263.*

Ergo ceremoniarum hoſtes, aut maledicere nobis, ceu ſuperſtitioſis, deſinant; aut ſe à Confeſſione Auguſtanà alienos eſſe, ne imperitis fucum ulteriùs faciant, tandem aliquandò publicè fateantur. Vid. Præfat. ad Part. 2. Theſ. unic.

II. *Apud nos ſerviunt miniſterio verbi Sacerdotes, docent Evangelium de beneficiis Chriſti, oſtendunt remiſſionem peccatorum gratis contingere propter Chriſtum. Hæc doctrina aſſert firmam conſolationem conſcientiis. Additur & doctrina bonorum operum, quæ DELUS præcipit p. 262. Sacerdotium N. T. eſt miniſterium Spiritus, ut docet Paulus 2. Cor. III. 6. Ideò unicum habet ſacrificium Chriſti ſatisfactorium & applicatum pro peccatis aliorum. Ceterùm nulla habet ſacrificia ſimilia Leviticis, quæ ex opere operato applicari pro aliis poſſint; ſed exhibet aliis Evangelium & Sacramenta, ut per hæc concipiant fidem & Spiritus S. & mortificentur & vivificentur; p. 265.*

Ergo Miniſtri Eccleſiarum noſtrarum rectè appellantur Sacerdotes. Vid. Pars. I. Art. 13. Theſ. 2.

III. *Videtur Baaliticus cultus, hoc eſt, abusus Miſſarum, unà cum regno Pontificio duraturus eſſe, donec veniet Chriſtus ad judican-*

dicandum, & gloriâ adventus sui perdet regnum Antichristi. p. 275.

1. Ergo non mille annis antè gloriam adventus Christi ad judicandum (quem adventum unicum adhuc expectant Confessores. Part. I. Art. 3. p. 10.) regnum Antichristi interibit.

2. Ergo qui concionibus & cationibus, extremi iudicii propinquitatem, annuntiantibus, fidem derogant, frustra sibi blandiuntur, quòd in limine regni Chiliastici jam consistant.

EX ARTIC. IV. PART. II. DE CONFESSIONE.

I. *Confessio in Ecclesiis apud nos non est abolita: non enim solet porrigi corpus Domini, nisi antea exploratis & absolutis: Et docetur populus diligentissimè de fide absolutionis, de quâ ante hæc tempora, magnum erat silentium. Docentur homines, ut absolutionem plurimi faciant; quia sit vox DEI, & mandato DEI pronuncietur. Ornatur potestas clavium & commemoratur, quantum consolationem afferat, per terrefactis conscientiis, & quòd requirat Deus fidem, ut illi absolutioni, tanquam voci de cælo sonanti credamus. p. 27. Confessio cum propter maximum absolutionis beneficium, tum propter alias conscientiarum utilitates, apud nos retinetur. p. 28.*

Ergo apostasiam ab hoc libro nostro symbolico apertè produnt, qui Confessionem, qualis à tempore oblatis symboli, usque ad hunc diem in usu fuit, directè aut indirectè allatrant: de quibus vid. Pars I. Art. XI. Thes. 1.

II. *Hoc Adversarii tribuere nobis coguntur, quòd doctrina de pœnitentiâ diligentissimè à nostris tractata ac patefacta sit. p. 27.*

Ergò, quoniam doctrinam de pœnitentiâ, à Lutero hujusdemque in salutari Reformationis negotio cooperariis, diligenter tractatam ac patefactam, non minori diligentia, conservamus & ad posteros propagamus, mendacissimæ Novatorum querelæ sunt, quòd in tradendo hoc articulo defectus, novâ Reformatione indigentes, occurrant.

IN NOMINE JESU!

Theſium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. V. & VI. Part. II. retentis ferè ipſiſ-
ſimorum Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS XIV.

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ exponit,

RESPONDENS

CHRISTOPHORUS BRAUERUS, Rügenwaldiâ-Pom.

OPPONENTIBUS

BARTHOLOMÆO HAUKIO, Stargardiâ-Borufô

&

JACOBO ZIZAU, Mecklenb.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die VII. Februarii, M DC XCVIII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Admodum Reverendis, Amplissimis, Doctissimisque,
DN. HENRICO NOTHWANGERO,

Ad Ædem D. Johannis Symmystæ vigilantissimo,
meritissimoque &

DN. MICHAELI WUNDSCHIO,

Ecclesiæ Mævensis Pastori fidelissimo solertissimoque:
*Dominis Patronis, Mæcenatibus, Evergetis, nullo non observantia
& pietatis genere, ad cineres usque prosequendis,
colendisque,*

Hoc quicquid est speciminis Theologici,
cum ardentissimo omnigenæ prosperitatis
voto, in devinctissimum animi argumen-
tum, sui que ac studiorum suorum pro-
motionem ulteriorem, decentissimè offert

RESPONDENS.

EX ARTIC. V. PART. II. DE DISCRIMINE CIBORUM.

I. **D**octrina de gratiâ & justitiâ fidei, quæ est præcipua pars
Evangelii, quàm maximè oportet extare & eminere in
Ecclesiâ, ut meritum Christi benè cognoscatur, & fides
quæ credit remitti peccata propter Christum, longè supra opera col-
locetur. p. 28.

Ergo rem suam malè agunt, qui doctrinam hanc rarè aut
segniter suis inculcant; quin imo alios, officio ritè defungen-
tes, calumniantur. Vid. Pars. I. Art. V. Thes. 5.

II. *Servantur apud nos pleraque traditiones, quæ conducunt
ad hoc, ut res ordine geratur in Ecclesiâ, ut ordo lectionum in
Missâ & præcipua feriæ.* p. 31.

Ergo traditionum ceremonialium hostibus ac proditori-
bus contradicendum, ne apostasiæ ab Augustanâ Confessione,
jure à quoquam postulari queamus. Vid. Pars I. Artic. XV.
Thes. I. & Præfat. ad Part. II. Thes. unic.

III. *Gerson* (approbantibus Confessionis nostræ Auctori-
bus)

bus) scribit, multos incidisse in desperationem, quosdam etiam sibi mortem conscivisse, quia senserant, se non posse satisfacere traditionibus, & interim consolationem nullam, de justitiâ fidei & de gratiâ audierant. p. 29.

Ergo simile, imò majus etiam periculum haud abs re meretur, si qui de justitiâ fidei & de gratiâ parum aut nihil audiant, renovatis veterum hæreticorum traditionibus, de possibilitate perfectionis legalis, ad salutem necessariâ, deq; difficultate, imò impossibilitate post lapsum aliquoties iteratum redeundi ad gratiam impetrandam. Vid. Pars I. Art. XI. Thes. I. Exempla sanè, prostant eorum qui hisce Novatorum dogmatibus desperationē adacti, aut manus sibi ipsis injecerunt, aut ne perterriti & ad injicerent, vix prohiberi potuerunt.

EX ARTIC. VI. DE VOTIS MONASTICIS.

I, Docent apud nos, quòd liceat omnibus, qui non sunt idonei ad calibatum, contrahere matrimonium; quia vota non possunt ordinationem ac mandatum Dei tollere. Est autem hoc mandatum Dei: Propter fornicationem habeat unusquisque uxorem suam. Nequè mandatum solum, sed etiam creatio & ordinatio DEI cogit hos ad conjugium, qui singulari DEI opere non sunt excepti; juxta illud: Non est bonum homini esse solum. Igitur non peccant isti, qui obtemperant huic mandato & ordinationi DEI. p. 33. 34.

Ergò malè consulunt Ecclesiæ, qui nimiâ cœlibatus laude, laqueos injiciunt conscientiis, Vid. Part. II. Art. II. Thes. unic.

II. Perfectio Christiana est, seriò timere Deum, & rursus concipere magnam fidem & confidere propter Christum, quòd habeamus Deum placatum; petere à Deo, & certò expectare auxilium: in omnibus rebus gerendis, juxta vocationem; Interim foris diligenter facere bona opera, & servire vocationi. In his rebus est vera perfectio & verus DEI cultus. p. 36. Bonum & perfectum vita genus est, quod habet mandatum Dei. p. 37. Perfectio nobis est, obedire unumquemque verâ fide sue vocationi. p. 287.

Ergo

Ergo non abhorremus à nomine, aut etiam à doctrinâ perfectionis. Nam & nos docemus (1.) quòd fide in Christum nobis obtingat perfectio evangelica, de quâ in Thesi agitur, (2.) quòd operibus & exercitiis contendere debeamus ad perfectionem legalem, de quo extat p. 285. *Omnes homines, in quacunque vocatione, perfectionem expetere debent, hoc est, crescere in timore Dei, in fide, in dilectione proximi, & similibus virtutibus spiritualibus.* (3.) quòd, si persona Deo reconciliata est, etiam opera, quæ ex fide fiunt, qualiacunque apparent coram hominibus, perfecta censeantur coram DEO: non propter id, quod juxta legem fit; sed propter id, quod juxta Evangelium ignoscitur. Id verò, Scripturâ præeunte, omnibus modis negamus, hominem posse fieri legaliter perfectum. In quo rursus Apologiam habemus præeuntem. p. 282. *Extrema impietas est sentire, quòd Decalogo satisfaciamus: Cum hæc præcepta omnes sanctos accusent: Diligas Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo. Item: Non concupiscas. Propheta ait: Omnis homo mendax, est, non rectè de Deo sentiens, non satis timens, non satis credens Deo.*

III. *Perfectio non est in observatione eorum, quæ dicuntur à dâ Poga. p. 282.*

Ergo nec est, quòd Novatores ex eo de spiritualitate gloriantur, aliisque carnalitatem objiciant, quia singularitatem aliquam in abstinentiâ à rebus per se indifferentibus affectant.

IV. *Stulta sunt observationes vestium & similibus nugarum. p. 283.*

Ergo pro sapientiâ haberi nequit, si quis in dimissis palliis (Knie-Mantel) in numero fercolorum aut haustum, in oculis terræ affixis, similibusque gestibus, in Pythagorico silentio &c. sanctitatem consistere arbitratur. Vid. Part. II. Art. XV. Thes. 2.

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore,

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EIUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. VI. & VII. Part. II. retentis ferè ipsis
librorum Symbolicorum verbis,
excerptarum,

MANIPULUS XV.

Quas,

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad SS. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ subjicit

RESPONDENS

JOSUA MATTHÆUS HESSIUS,

OPPONENTIBUS

IMMANUELE Rühn/

&

ZACHARIA DEZIO,

Colbergâ Pomeranis.

Habebitur in Auditorio ordinario

d. XXVI. Februar. M DC XCVIII.

G E D A N I,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo, Doctissimoq̃
DN. JOHANNI BERG/
Senatori Civitatis Colbergenfis gravissimo, Parentis
loco venerando;

ut &
Plurimum Reverendo, Clarissimo, atq̃ Doctissimo,
DN. PAULO MULLERO,
Symmystæ ad Ædem Sp. S. ibidem vigilantissimo,
Avunculo suo adamantissimo;

Dominis Patronis, Evergetis, Promotoribus,

Has conatum suorum primitias, cum
ardentissimo omnigenæ prosperita-
tis voto,
submissâ mente consecrat

RESPONDENS.

V.

Rerum divisio, dominia & possessio, sunt ordinationes civiles,
approbatæ verbo Dei, in præcepto: Non furtum facies. De-
sertio facultatum non habet mandatum aut consilium in Scri-
pturis. p. 287. Periculosum est, rem pugnantem cum civili con-
suetudine, immoderatis laudibus efferre. p. 287.

Ergo præter rem communio bonorum svadetur. Vid.
Part. I. Artic. XVI. Thes. unic.

ARTIC. VII. PART. II. DE POTESTATE ECCLE-
SIASTICA.

I. Nostri docent, utramque potestatem (Politicam & Eccle-
siasticam) propter mandatum Dei, religiosè venerandam & hono-
re afficiendam esse, tanquam summa Dei beneficia in terris p. 37.
Discer-

*Discernunt nostri utriusque potestatis officia, & jubent utramq̃
honore afficere & agnoscere utramq̃ Dei donum & beneficium
esse. p. 39.*

Ergo ab Augustanâ Confessione aliena docet (1.) qui Ec-
clesiæ veræ omnem, aut penè omnem potestatem denegat (2)
qui distinctionem utilissimam, inter externa & interna Ecclē-
siæ, sine quâ in quo Ecclesiastica potestas Politicæ opposita
consistat, explicari commodè nequit, eliminatam cupit, (3.)
qui Magistratui ut tali potestatem in interna Ecclesiæ adscri-
bit: quo ipso de verâ religione actum erit, si Magistratus
falsæ religioni adstipuletur, hujusdemque propagationi, cum
illius extirpatione, animum applicet. (4.) qui novis ac inau-
ditis hypothesibus Ecclesiasticam & Politicam potestatem in-
ter se committit, Mosen ad opprimendum Aaronem inflam-
mat, atque Ecclesiasticum ordinem, ne nomine quidem, aut
vestibus, multò autem minùs honore aliquo, à reliquis ordini-
bus discerni, æquo animo patitur,

II. *Sic nostri sentiunt, potestatem clavium, seu potestatem Epi-
scoporum juxta Evangelium potestatem esse, seu mandatum Dei, pra-
dicandi Evangelium, remittendi & retinendi peccata & admini-
strandi Sacramenta. p. 37. 38. Secundum Evangelium, seu, ut lo-
quuntur, de jure divino nulla jurisdictio competit Episcopis ut Epi-
scopis, hoc est his, quibus est commissum Ministerium verbi & sa-
cramentorum, nisi remittere peccata, item, cognoscere doctri-
nam & doctrinam ab Evangelio dissentientem rejicere,
& impios, quorum nota est impietas, excludere à communione Ec-
clesiæ, sine vi humanâ, sed verbo. Hic necessario & de jure di-
vino debent eis Ecclesiæ prestare obedientiam, juxta illud: Qui
vos audit me audit p. 39. Politica administratio versatur circa
alias res, quàm Evangelium. Magistratus defendit non mentes,
sed*

*sed corpora & res corporales, adversus manifestas injurias, & coër-
cet homines gladio & corporalibus pœnis, ut justitiam civilem &
pacem retineant. Non igitur commiscendæ sunt potestas Ecclesia-
stica & Civilis. p. 38.*

Ergo Augustanæ Confessioni haudquaquam conveniunt
sequentes hypotheses (1.) quòd conciones non pertineant
ad interna Ecclesiæ Sacerdotio divinitus commissa (2.) quòd
in concionibus non tractandæ sint controversiæ (3.) quòd
elenchus contra heterodoxos à Magistratu prohiberi possit &
obdurato Doctorum ore, prohiberi debeat (4.) quòd plus si-
tum sit in puritate vitæ, quàm in puritate doctrinæ (5.) quòd
heterodoxis voce & calamo resistere sit antichristianus zelus
& persecutio (6.) quòd qui heterodoxis gladio Spiritûs resi-
stit, in regalia Principis inolet (7.) quòd ne toti quidem Ec-
clesiæ jus controversias fidei ita decidendi competat, ut mem-
bra Ecclesiæ singula, ad recipiendam decisionem obligentur
(8.) quòd in judicio de controversiâ fidei, docentes nullâ præ-
rogativâ gaudeant præ discipulis (9.) quòd in Concilio le-
gitimè congregati non haberi mereantur pro Commissariis
Ecclesiæ, Ecclesiam repræsentantibus (10.) quòd decreta
Conciliorum, etiam œcumenicorum, ut Niceni & Chalcedo-
nensis, præ cæteris invisorum, nihil aliud sint, quàm privatæ
Confessiones eorum, qui convenerant, ad alios qui abfuerunt
non spectantes, nisi quoadusq; ab his liberè recipiuntur (11.)
quòd in Concilio, qui à doctrinâ heterodoxorum alieni sunt,
eorum judices esse nequeant (12.) quòd Concilio obedi-
entiam denegantes, ne quidem errantibus accenseri, multòq;
minùs pœnæ alicui subjici debeant (13.) quòd cuilibet
Christiano integrum sit Confessionem fidei novam condere
& à Confessione totius Ecclesiæ hætenus receptâ discedere,
eamque rejicere (14.) quòd in docendo à Confessione publi-
câ recedens, non mereatur excommunicari &c.

IN NOMINE JESU!

Thesium de Tempore

Ex

AUGUSTANA CON-
FESSIONE EJUSQUE
APOLOGIA,

Et quidem Art. VII. Part. II. retentis ferè ipsis li-
brorum Symbolicorum verbis, excerptarum,

MANIPULUS XVI.

Quas

Cum Porismatibus inde deductis,

PRÆSIDE

SAMUELE SCHELGUIGIO,

S. Theol. D. & P. P. Athenæi Rectore

& ad S. S. Trinit. Pastore,

Publicæ disputatiunculæ exponit

RESPONDENS.

FRIEDERICUS GODOFREDUS WEGERUS, Stolberg. Sax.

OPPONENTIBUS

ANDREA CASPARE ROTHIO, Falckenburgensi,

&

JOHANNE GEORGIO Koch/ Soldinensi Neo-Marchicis.

Habebitur in Auditorio Ordinario

die III. Martii, M DC XCVIII.

GEDANI,

Typis JOHANN-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS

Plurimum Reverendis, Amplissimisq̄,

DN. FRIDERICO CHRISTIANO
BUCHERO,

&

DN. JOHANNI CHRISTOPHORO
ROSTEUSCHERO,

Utrique antehac Gymnafii Gedanensis Profeffori celeberrimo:
nunc autem

Illi ad Ædes D. Catharinæ, Huic ad Ædes S. Barbaræ
Symmyftis vigilantiffimis,

Dominis Patronis ac Fautoribus honoratiffimis

Hoc quicquid est fpeciminis Theologici,
cum ardentiffimo omnigenæ profperitatis
voto, dedicat

RESPONDENS.

III.

Placet nobis vetus partitio potestatis in potestatem ordinis & potestatem jurisdictionis. Habet igitur Episcopus potestatem ordinis, hoc est, Ministerium verbi & sacramentorum; habet & potestatem jurisdictionis, hoc est autoritatem excommunicandi obnoxios publicis criminibus & rursus absolvendi eos, si converfi petant absolutionem. p. 294.

Ergo jure displicet nova veteris partitionis impugnatio, ab eo profecta, qui nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.

IV.

IV. *Res aeterna, justitia aeterna, Spiritus S. vita aeterna non possunt contingere nisi per Ministerium verbi & sacramentorum, sicut Paulus dicit: Evangelium est potentia Dei ad salutem omni credenti. p. 38. Vult Christus nos confirmare, quemadmodum opus erat, ut sciremus, verbum traditum per homines, efficax esse, nec quarendum esse aliud verbum de caelo p. 296.*

1. Ergo facessat verbum internum à verbo externo essentialiter distinctum, quod immediatè de caelo descendere concipitur & perhibetur.

2. Ergo verbum externum, ut in fita virtute praeditum, non solum objectivè & significativè, sed etiam realiter, verè & propriè loquendo in spirituales effectus influit Vid. Art. V. Thef. unic. n. 2. 3.

3. Ergo ad producendos effectus spirituales sufficit virtus in fita verbo: neque analogiæ fidei conforme est, quòd verbum externum, si fructum debeat ferre, demum in nobis vivificari oporteat.

V. *Nos neque deserere veritatem necessariam Ecclesia volumus, neque assentiri Adversariis condemnantibus eam possumus: Oportet enim Deo magis obedire, quàm hominibus. Isti rationem schismatis excitati reddent, qui manifestam veritatem condemnant. p. 296. 297.*

1. Ergo ut Augustanæ Confessioni, ita etiam aliis libris Symbolicis, constanter inhærendum, nec in Adversariorum gratiam ab iis, vel latum unguem, est recedendum.

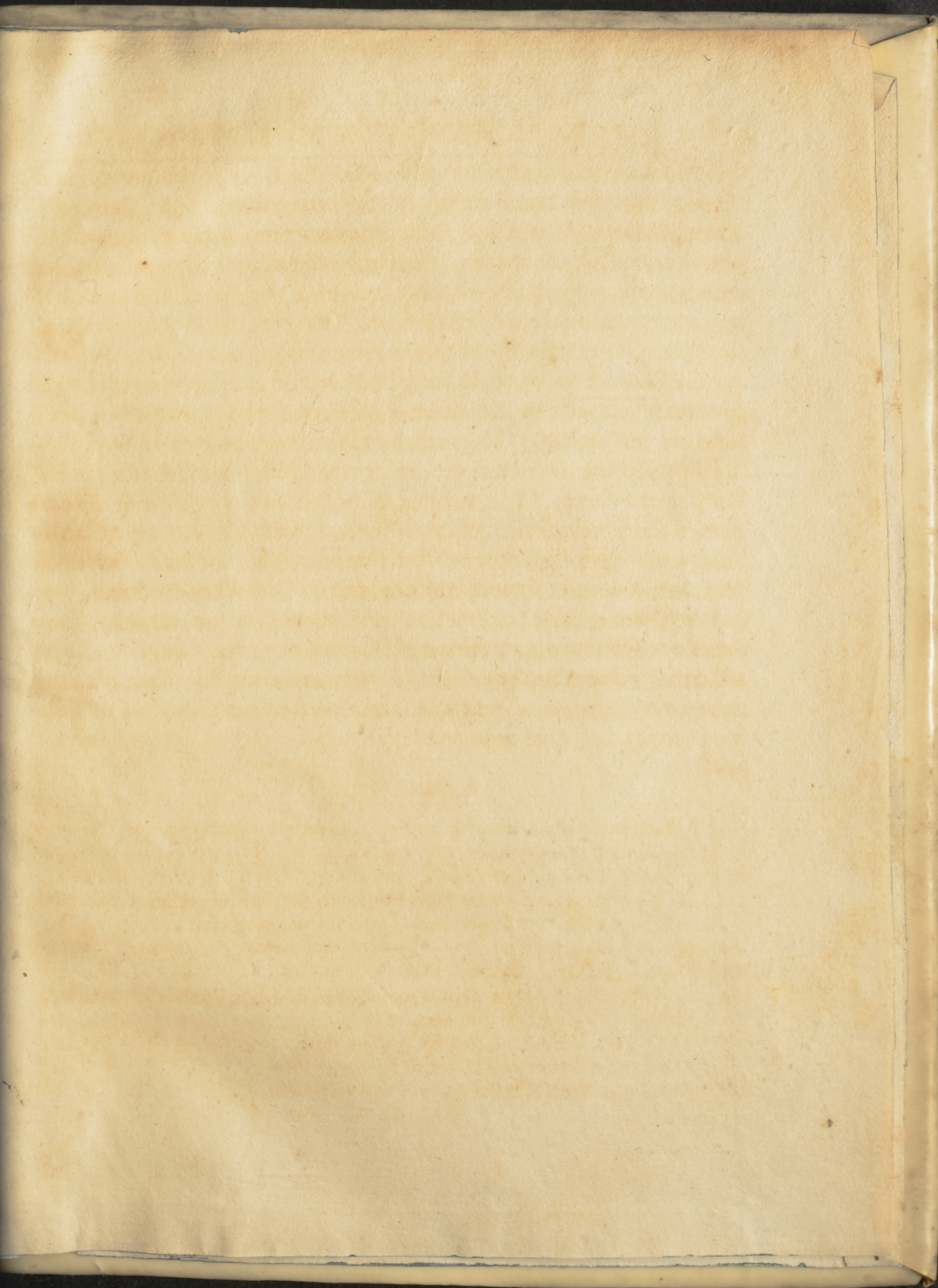
2. Ergo cum à Novatoribus non solum tot articuli doctrinæ hactenus receptæ, sed etiam tota Ecclesia nostra, praefertim verò qui in eâ à perversæ novitatis contagio immunes sunt,

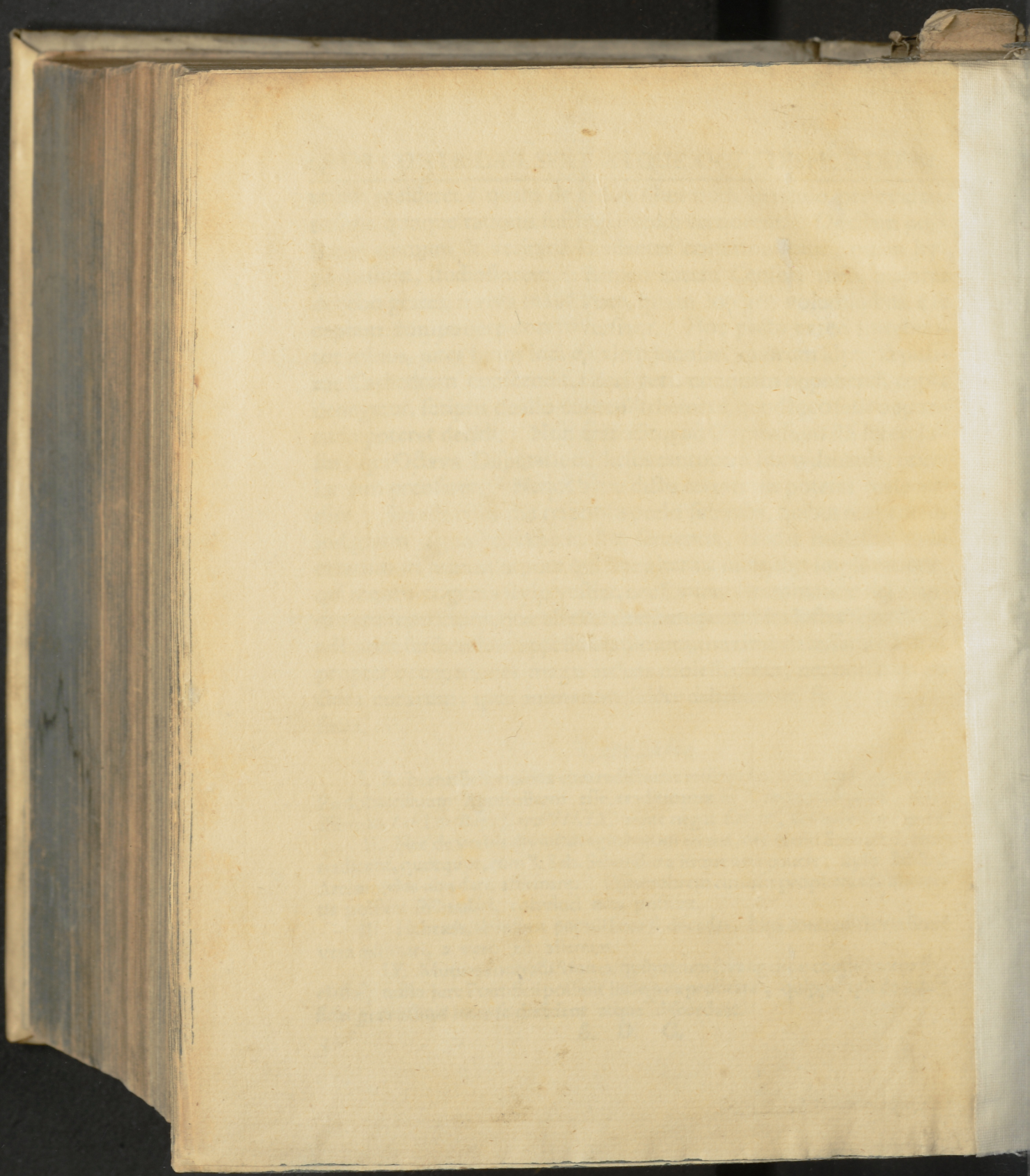
sunt, condemnentur, nec jam deserenda est veritas, aut Adversariis condemnantibus assentiendum, ne à Deo, rationem facti schismatis olim severè exacturo, cum schismaticis condemnemur.

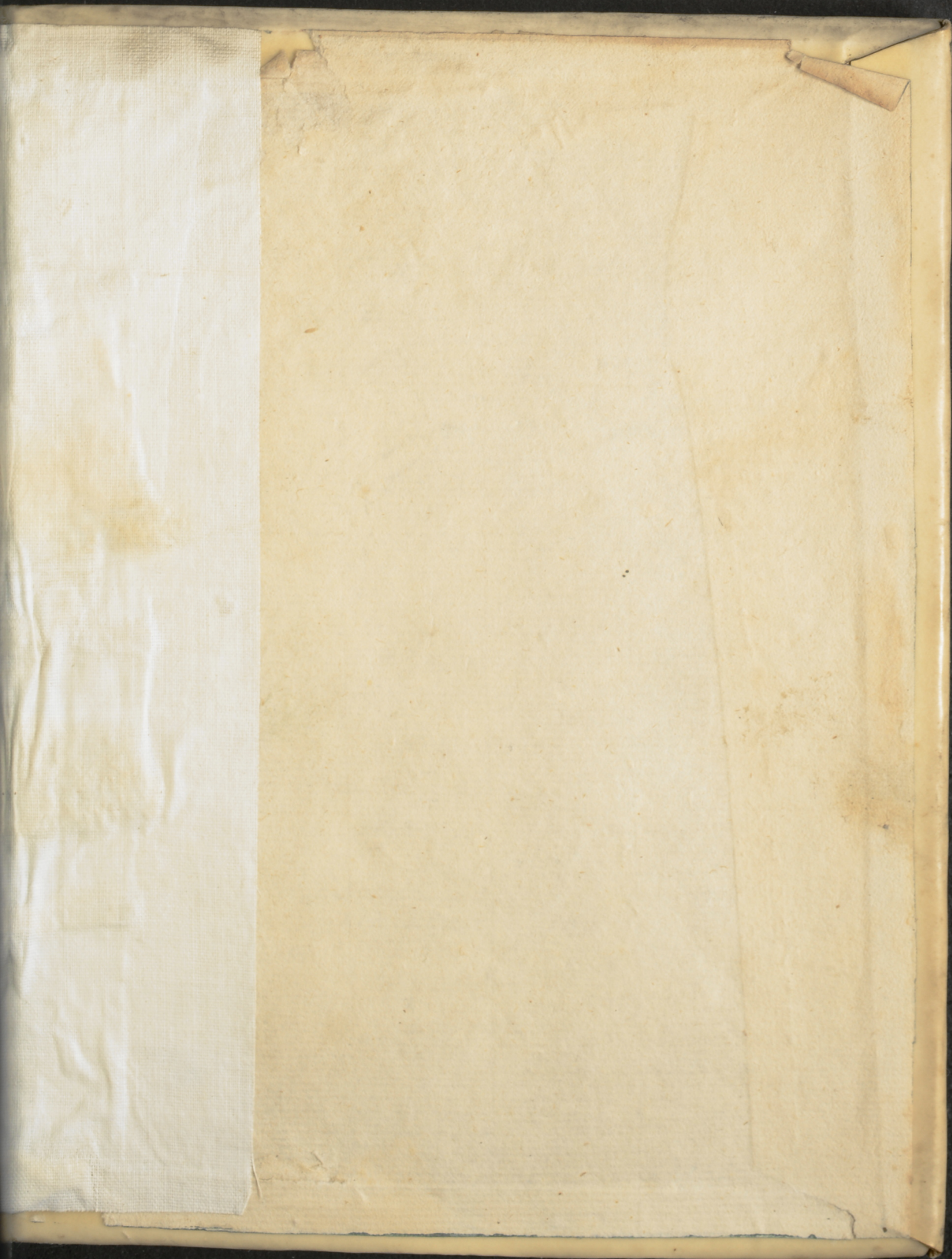
3. Ergo qui se in sectâ, in quâ natus est & educatus fuit etiamnum vivere profitetur, hoc ipso religionem, quam à teneris imbibit, pro schismaticâ seu sectariâ habet. Quod si igitur in sectâ sciens volensque permanserit, æque schismatis continuati, atque alii schismatis excitati, tenebitur reddere rationem.

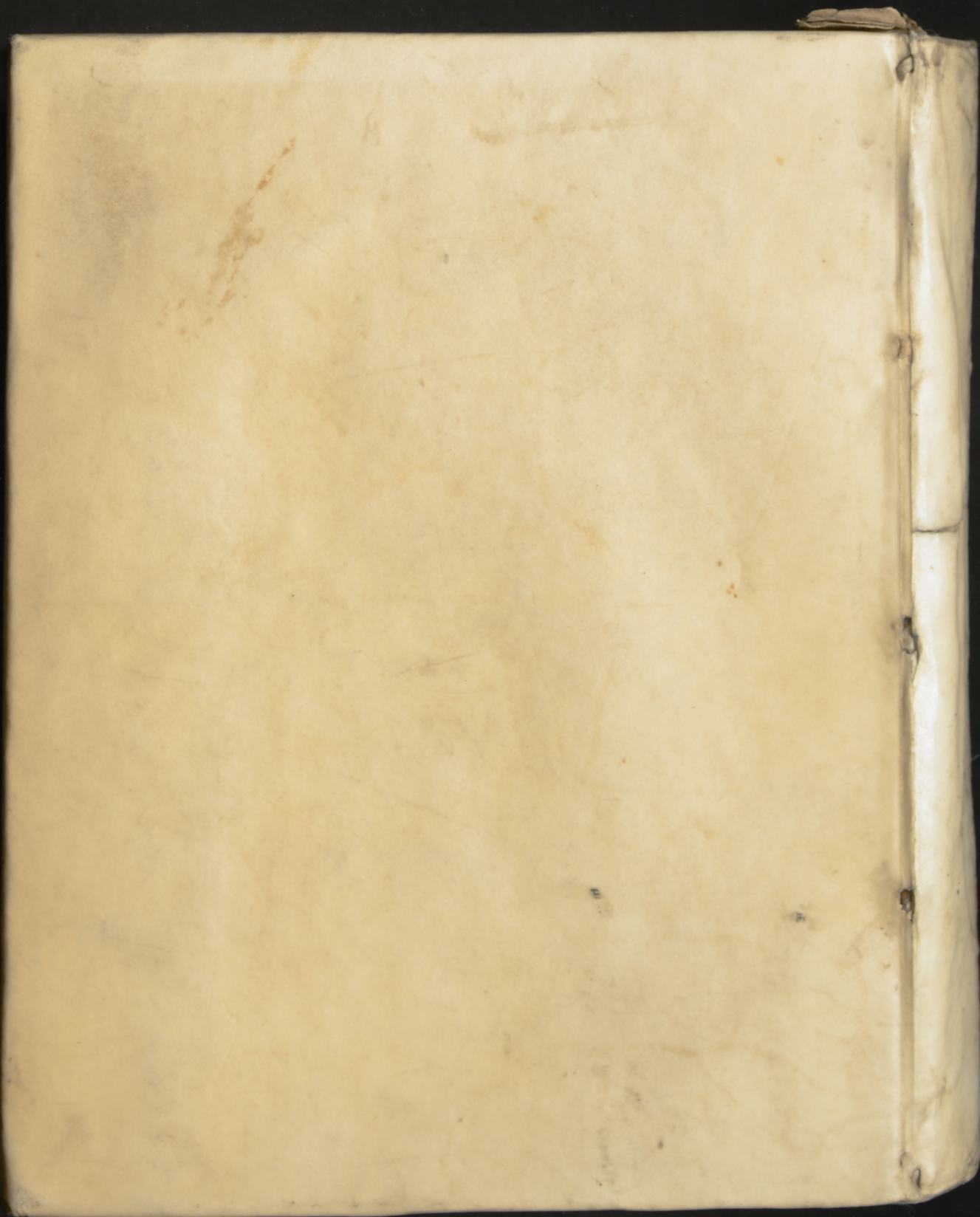
4. Ergo procul hinc, procul esto à nobis inaudita hætenus in Evangelicis Ecclesiis Hypothesis novi cujusdam Naturalismo infecti Sophistæ: *Status, fundamentum fidei esse amorem Dei ac proximi & odium ac contemptum sui ipsius. Qui hæc impugnant errores, fundamentum fidei petunt; reliqui ad fundamentum fidei non pertinent.* Ita Christianismus per Naturalismum effertur: Exequias, quibus Diabolo placere commodum videtur, eunto! Nos interea orabimus: O Deus in quæ nos tempora servasti? Miserere Ecclesiæ tuæ & confunde hostes veritatis, per JESUM Christum Amen.

um confirmat, nec meam refellit objectionem.
 tem secundum anatomiam Logicam examina-
 phrafi minaris, videsne aliter subruere te non
 it propria cæderes vineta, fassus animam cor-
 perfectius cognoscere & celebrare Deum. Unde
 necessitatem resurrectionis Platoni vel autori
 tibus tu hæc mihi ingeris? Quid attinet in cor-
 am intrudi, si veluti farcina quædam eandem
 mit, Deumque soluta corpore melius cognosce-
 potest, ut tute fateris? Ad *secundum* tuam ar-
 tra me arguis fallaciæ compositionis & divisio-
 ngulæ tuæ conclusiones male procedunt, ut
 neliores fiunt, si conjungantur. Reliqua quæ ibi
 differis, nihil magis cavens quam ne demonstra-
 ta utaris, legat cui vacat, quovis pignore exci-
 am solidam repererit responsionem. *Tertium*
 um à bonitate Dei petatum videris tibi non ma-
 a à me prolata æmulari dicas blasphemiam Ju-
 l. 37. sed quæro ex te num Judæi illi ex bonitate
 pantur oculos coeci nati necessario fuisse ape-
 inquis, quid itaque Judæis illis commune est
 tionibus? Quæ præterea promis sive vera sive
 arum ad rem faciat, accedo ad *quartum* argu-
 erendo negas Ethnicos saniores corpus pro cau-
 o malorum hominis habuisse. *Saniores genti-*
mitatum quæ homini contingunt causam in pri-
ediderunt. Recte. Sed nonne meministi fomi-
 & receptaculum & instrumentum esse corpus?
 & voluptati locus vix esset sublato corpore, ambi-
 or, quam nunc est. *Αυροειδῆ σώματα* Platonica ad
 atorum glorificata non magis spectant quam
 utychis sententia de resurrectione convenit iis
 quæ

